

תורה שבעל פה

לקט מצוות, גמרא מסכת סוכה,
משנה, אגדה, מספרות השו"ת, תפילה כמפגש

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – לקט מצוות
אנו: – (12x6) – 72 נקודות
פרק שני – גמרא מסכת סוכה
פרק שלישי – תוכני תורה שבעל פה – (14x2) – 28 נקודות
סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: חוברת דפים ממסכת סוכה ובה מספר השאלון.
(בית הספר יספק חוברת זו לנבחנים בגמרא.)

ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

יש לענות על פרק ראשון או על פרק שני, לפי התכנים שלמדתם.

השאלות

פרק ראשון – לקט מצוות

(72 נקודות)

אם בחרתם בפרק זה, ענו על שש מן השאלות 1–8 (לכל שאלה – 12 נקודות).

1. מצוות קידוש השבת בדברים (לא)

- א. מה הם שני הזמנים במהלך השבת שבהם מקיימים מצווה זו, ומהי המטרה של המצווה? (4 נקודות)
- ב. (1) מדוע קבעו חכמים שיש לקדש את השבת ביין?
 (2) מהי כמות היין הנדרשת לקידוש, ומדוע אין לקדש על פחות מכמות זו?
 (4 נקודות)
- ג. בספר החינוך כתוב שנשים חייבות במצווה זו "אף על פי שהיא מן המצוות שהזמן גרמא".
 (1) הסבירו את המושג "מצוות עשה שהזמן גרמא".
 (2) מדוע מצוות קידוש יום השבת היא "מצוות עשה שהזמן גרמא"?
 (4 נקודות)

2. מצוות כיבוד אב ואם (לג)

- א. (1) ציינו שתי דוגמאות מדברי חז"ל לקיום מצוות כיבוד הורים.
 (2) בעל ספר החינוך כתב: "ואם יראנו עובר על דברי תורה באיזה לשון ימנעוהו?".
 הסבירו בלשונכם את המקרה המתואר ואת השאלה ששאל ספר החינוך על מקרה זה.
 (5 נקודות)
- ב. "וכשיקבע זאת המידה בנפשו, יעלה ממנה להכיר טובת האל ברוך הוא... ויערוך במחשבתו כמה וכמה ראוי לו להיזהר בעבודתו ברוך הוא".
 (1) מהי המידה שבעל ספר החינוך מתייחס אליה?
 (2) כיצד ההפנמה של מידה זו משפיעה על עבודת ה'?
 (4 נקודות)
- ג. לפניכם חמישה היגדים בנוגע לכיבוד אב ואם. רק שלושה מהם נכונים. כתבו במחברת את הספרות של שלושת ההיגדים הנכונים.
1. מימון הוצאות כיבוד ההורים הוא מנכסי ההורים, אם יש להם נכסים.
 2. אם ההורים מצווים על ילדיהם לעבור על דברי תורה, אסור להם לשמוע בקולם.
 3. אם לאדם אין נכסים לממן את ההוצאות לטובת ההורים, הוא פטור ממצוות כיבוד ההורים.
 4. אין חובה לכבד את ההורים לאחר פטירתם.
 5. אם אדם אינו מכבד את הוריו, בית הדין יכול לכפות עליו לקיים מצווה זו.
- (3 נקודות)

3. שלא לעשוק (רכח)

א. בעל ספר החינוך כתב: "שלא לעשוק - שלא נחזיק במה שיהיה בידינו מזולתנו... דרך דחייה ורמאות". הסבירו את הביטוי "דרך דחייה ורמאות".

(2 נקודות)

ב. במה עושק דומה לגנבה וגזלה, ובמה הוא שונה מהן? (4 נקודות)

ג. איסור עושק הוא "לאו הניתק לעשה".

(1) הסבירו את המושג "לאו הניתק לעשה".

(2) הסבירו מדוע איסור עושק הוא "לאו הניתק לעשה".

(6 נקודות)

4. מצוות תוכחה לישראל שאינו נוהג כשורה (רלט)

א. התורה מצווה "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" (ויקרא י"ט, י"ז).

מדרש ההלכה שואל: "יכול מוכיחו ופניו משתנות?"

(1) הסבירו בלשונכם את השאלה שבמדרש ההלכה.

(2) כתבו את תשובת מדרש ההלכה על שאלתו.

(3) על פי בעל ספר החינוך, באיזה מקרה יש לנהוג אחרת מתשובת מדרש ההלכה, וכיצד יש לנהוג במקרה שכתבתם?

(8 נקודות)

ב. (1) "משורשי המצווה לפי שיש בזה שלום וטובה בין אנשים".

הסבירו כיצד התוכחה מביאה ל"שלום וטובה בין אנשים".

(2) יש מצבים שבהם האדם פטור מלהוכיח את חברו. ציינו אחד מהם.

(4 נקודות)

5. מצוות אהבת ישראל (רמג)

א. "ואהבת לרעך כמוך..." אמר רבי עקיבא: זה כלל גדול בתורה".

(1) על פי בעל ספר החינוך, הסבירו מדוע מצוות אהבת ישראל היא "כלל גדול בתורה".

(2) בססו את ההסבר של בעל ספר החינוך באמצעות דוגמה אחת.

(4 נקודות)

ב. (1) הסבירו את השורש של מצוות אהבת ישראל.

(2) אחת הדוגמאות לקיום של מצווה זו היא "לא יתכבד בקלוננו [של חברו]". הסבירו דוגמה זו.

(4 נקודות)

ג. בדיני המצווה נאמר: "והעובר עליה [...] ביטל עשה זה, מלבד החיוב שבו לפי העניין שהזיקו".

הסבירו בלשונכם את המילים המסומנות בקו.

(4 נקודות)

6. לאהוב את הגרים (תלא)

- א. על פי בעל ספר החינוך, מהי הגדרת המצווה? בתשובתכם התייחסו הן למה שמוטל על האדם לעשות, הן למה שמוטל עליו להימנע מלעשות. (4 נקודות)
- ב. בנוגע למצוות אהבת הגר שאל בעל ספר החינוך: "ואף על פי שיכללהו כמו כן הציווי בישראל, שנאמר עליו 'ואהבת לרעך כמוך' שהרי גר צדק בכלל 'רעך' הוא". הסבירו את השאלה של בעל ספר החינוך, וכתבו את תשובתו על שאלה זו. (4 נקודות)
- ג. בעל ספר החינוך לומד ממצוות אהבת גרים שיש לרחם על אנשים נוספים ולאהוב אותם. מי הם האנשים האלה? הסבירו את המשותף בין אנשים אלה ובין הגר. (4 נקודות)

7. לעבוד את ה' יתברך בתפילה כל יום (תלג)

- א. על פי דברי ספר החינוך בשורש מצוות תפילה, מדוע ה' ציווה עלינו להתפלל? (3 נקודות)
- ב. (1) מתי חלה על האדם חובה מן התורה להתפלל? ענו על פי הרמב"ם ועל פי הרמב"ן.
(2) חכמים תיקנו תקנה בנוגע למצב שאדם נמצא במקום סכנה ואינו יכול לכוון בתפילה. מהי התקנה? הסבירו את הקשר בין תקנת חכמים זו ובין החובה מן התורה להתפלל. (6 נקודות)
- ג. מדוע צריך להשתדל להתפלל עם הציבור? (3 נקודות)

8. הרמב"ם – מצוות קידוש החודש (מצוות עשה קנג)

- א. הרמב"ם כתב במצוות קידוש החודש: "מצווה זו אינה מסורה לכל איש ואיש כמו שבת בראשית".
(1) למי מסורה מצוות קידוש החודש?
(2) באיזה מקרה באה לידי ביטוי ההלכה ש"שבת בראשית" מסורה לכל איש ואיש? (4 נקודות)
- ב. "כבר קבעוהו זה היום ראש חודש או יום טוב... בין שהייתה פעולתם זאת בחשבון או בראייה". הסבירו את שתי הדרכים שבהן אפשר לקדש את החודש. (4 נקודות)
- ג. הרמב"ם כתב: "שמור את חודש האביב", הורה כי שְׁנִיתֵנו ראוי שנשמור בה פרקי השנה ולכן תהיה שמשית".
(1) הסבירו את הציווי "שמור את חודש האביב" (דברים ט"ז, א').
(2) מה על בית הדין לעשות כדי לשמור את חודש האביב? (4 נקודות)

יש לענות על פרק ראשון או על פרק שני, לפי התכנים שלמדתם.

פרק שני – גמרא – מסכת סוכה

(72 נקודות)

אם בחרתם בפרק זה, ענו על שש מן השאלות 9–18 (לכל שאלה – 12 נקודות).

שימו לב: יש לענות לפחות על אחת מן השאלות 15–18.**9. סוכה גדולה וסוכה קטנה****א.** "מתקיף לה רב נחמן בר יצחק... דלמא בסוכה גדולה פליגי".

(1) לפי האפשרות שבית שמאי ובית הלל נחלקו בסוכה גדולה, הסבירו את המקרה שבו נחלקו בית שמאי ובית הלל.

(2) כתבו את הדין על פי בית שמאי, והסבירו את טעמו.

(6 נקודות)

ב. "ודיקא נמי דקתני מי שהיה ראשו ורובו... ואם איתא מחזקת ואינה מחזקת מיבעי ליה".

הסבירו את ההוכחה מלשון המשנה שבית שמאי ובית הלל נחלקו בסוכה גדולה. (3 נקודות)

ג. בהמשך הגמרא מר זוטרא מוכיח מלשון המשנה שבית שמאי ובית הלל נחלקו בסוכה קטנה.

הסבירו את ההוכחה של מר זוטרא מלשון המשנה. (3 נקודות)

10. שלוחי מצווה פטורין מן הסוכה**א.** "שלוחי מצווה פטורים מן הסוכה".

בפירושו למשנה כתב רש"י דוגמאות למצוות שהעוסק בהן פטור ממצוות סוכה.

בססו את אחת הדוגמאות שבדברי רש"י באמצעות סיפור שמובא בגמרא. (2 נקודות)

ב. "ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש" (במדבר ט', ו').

על פי רבי יצחק, מי היו האנשים הטמאים לנפש? הסבירו את ההוכחה של רבי יצחק מן הכתוב. (3 נקודות)

ג. הגמרא הקשתה "וליעבדו חופה בסוכה".

(1) הסבירו בלשונכם את קושיית הגמרא.

(2) הסבירו את תשובת אביי ואת תשובת רבא על קושיה זו.

(3) הסבירו בלשונכם את הנפקא מינה (ההבדל ההלכתי) בין התשובה של אביי לתשובה של רבא.

(7 נקודות)

11. שומרי גנות ופרדסים; שנת עראי מחוץ לסוכה

א. "תנו רבנן... שומרי גנות ופרדסים פטורין בין ביום ובין בלילה".

(1) הסבירו את קושיית הגמרא על ברייתא זו.

(2) הסבירו את תשובת אביי ואת תשובת רבא על קושיה זו.

(5 נקודות)

ב. הגמרא תירצה שיש מקרה שבו תהיה נפקא מינה (הבדל הלכתי) בין האמוראים: "דקא מנטר כריא דפירי".

(1) הסבירו את המקרה שבתשובת הגמרא.

(2) מהו הדין במקרה זה לפי כל אחד מן האמוראים, ומדוע?

(4 נקודות)

ג. הגמרא שאלה מדוע אסור לישון שנת עראי מחוץ לסוכה.

כתבו תשובות של שני אמוראים על שאלה זו. (3 נקודות)

12. יציאה מסוכה לסוכה; בניית סוכה בחול המועד

א. "תניא רבי אליעזר אומר: אין יוצאין מסוכה לסוכה, ואין עושין סוכה בחולו של מועד".

(1) על פי רש"י, הסבירו בלשונכם את שני הדינים.

(2) רבי אליעזר נימק את דעתו באמצעות דרשת פסוק.

הסבירו כיצד למד רבי אליעזר מדרשת הפסוק את כל אחד מן הדינים (היעזרו ברש"י).

(5 נקודות)

ב. "ושווין שאם נפלה שחוזר ובונה אותה בחולו של מועד".

הסבירו את המילה "ושווין", ומדוע היה מקום לחשוב שלא יוצאים ידי חובה בישיבה בסוכה שנפלה בחול המועד

ונבנתה מחדש. (3 נקודות)

ג. (1) רבי אליעזר משבח "את העצלנין שאין יוצאין מבתיהן ברגל".

כיצד הגמרא מיישבת את דעת רבי אליעזר עם ההלכה "חייב אדם להקביל פני רבו ברגל"?

(2) בהמשך הגמרא מובא סיפור על רבי אליעזר שהיה בסוכתו של רבי יוחנן ברבי אלעאי.

מדוע סיפור זה אינו סותר את דעתו של רבי אליעזר ש"אין יוצאין מסוכה לסוכה"?

(4 נקודות)

13. מצוות סוכה לנשים ולקטנים

א. "אמר אביי לעולם סוכה הלכתא ואיצטריך..."

הסבירו מהי "הלכתא", ומהו הדין שעליו אמר אביי שהוא נלמד מ"הלכתא". (3 נקודות)

ב. (1) על פי אביי, מדוע ללא ה"הלכתא" הדין היה עשוי להיות שונה?

(2) על פי רבא, מדוע ללא ה"הלכתא" הדין היה עשוי להיות שונה?

(5 נקודות)

ג. בגמרא מובאת סתירה בין המשנה שנאמר בה שקטן פטור מסוכה ובין הברייתא שנאמר בה שקטן חייב בסוכה.

(1) על פי תירוצו הגמרא, באיזה קטן מדובר במשנה, ובאיזה קטן מדובר בברייתא?

(2) על פי מסקנת הגמרא, מהו הטעם לדין שבברייתא שקטן חייב בסוכה?

(4 נקודות)

14. לולב הגזול והיבש

- א. (1) מדוע לולב יבש פסול ביום הראשון? הסבירו את הלימוד מן הפסוק שמובא ברש"י.
 (2) מדוע לולב יבש פסול בשאר ימי החג? נמקו דין זה על פי רש"י.
 (4 נקודות)
- ב. רבי יוחנן בשמו של רבי שמעון בר יוחאי נימק את הדין שלולב הגזול פסול משום "מצווה הבאה בעבירה", בהתבסס על משל שנלמד מן הפסוק "שנא גזל בעולה" (ישעיה ס"א, א').
 הסבירו את המשל ואת הנמשל. (4 נקודות)
- ג. "ופליגא דרבי יצחק דאמר רבי יצחק בר נחמני אמר שמואל: לא שנו אלא ביום טוב ראשון..."
 (1) על מי רבי יצחק חולק, ובמה הוא חולק עליו?
 (2) מהו טעמו של רבי יצחק? היעזרו ברש"י.
 (4 נקודות)

בקיאות (ללומדים 8 דפי גמרא ורש"י)

15. הנהו אוונכרי

- א. "אמר להו רב הונא להנהו אוונכרי..."
 (1) הסבירו בלשונכם מה אמר רב הונא לאוונכרי.
 (2) הסבירו את טעמו של רב הונא. בתשובתכם התייחסו לדין "קרקע אינה נגזלת" ולשינוי הרשות.
 (6 נקודות)
- ב. הגמרא מקשה על רב הונא: "סוף סוף כי גזזו אוונכרי, ליהוי ייאוש בעלים בידיהו ושינוי הרשות בידן".
 (1) הסבירו את הקושיה. בתשובתכם כתבו למי מתייחסת המילה "בידיהו", ולמי מתייחסת המילה "בידן".
 (2) הסבירו את תירוץ הגמרא על הקושיה.
 (6 נקודות)

16. אתרוג ולולב יבש – שיטת רבי יהודה

- א. (1) מדוע רבי יהודה סובר שצריך לאגוד לולב שנפרדו עליו?
 (2) מדוע רבי יהודה סובר ש"אין אוגדין את הלולב אלא במינו"?
 (4 נקודות)
- ב. הגמרא הקשתה: "תא שמע: אתרוג הישן פסול, ורבי יהודה מכשיר, תיובתא דרבא תיובתא".
 מה אמר רבא, ומדוע דברי רבי יהודה שבציטוט סותרים את דבריו של רבא? (4 נקודות)
- ג. בסיום הסוגיה הגמרא מקשה: "ואלא לרבי יהודה הא כתיב הדר".
 (1) הסבירו את הקושיה של הגמרא.
 (2) הסבירו את התירוץ של הגמרא לקושיה זו.
 (4 נקודות)

עיון (ללומדים 6.5 דפי גמרא בתוספת עיון במקורות)17. גובה הסוכה ונר חנוכה

א. "דאמר רבי יאשיה אמר רב: מחלוקת בשאין דפנות מגיעות לסכך, אבל דפנות מגיעות לסכך אפילו למעלה מעשרים אמה כשרה".

לפי רבי יאשיה בשם רב, באיזה מקרה חכמים מודים לרבי יהודה שסוכה הגבוהה מעשרים אמה כשרה? הסבירו את הטעם לדין זה. (3 נקודות)

ב. עיינו בדברי רבנו יעקב בעל הטורים, והשיבו על השאלה שאחריהם.
 "אבל אם הניחה למעלה מעשרים אמה, אפילו בדיעבד לא יצא, דלא שלטא ביה עינא וליכא פרסומי ניסא. וכתב רבנו יואל הלוי דווקא כשמניחה בחוץ, אבל כשמניחה בבית אפילו למעלה מעשרים אמה כשרה, כדאמרינן גבי סוכה אם דפנות מגיעות לסכך אפילו למעלה מעשרים אמה כשרה, דשלטא ביה עינא" (טור או"ח, הלכות חנוכה, סימן תרע"א).
 הסבירו את הדין שפוסק רבנו יואל הלוי בנוגע להלכות נר חנוכה, והסבירו כיצד הוא למד דין זה מדברי רבי יאשיה. (5 נקודות)

ג. עיינו בהמשך דברי רבנו יעקב בעל הטורים, וענו על השאלה שאחריהם.
 "ונראה לי שאין הנדון דומה לראייה. דהתם [בסוכה] בעינן שתשלוט עיניו בגג וכיוון שמחיצות מגיעות לגג על ידם ישלוט עיניו בגג. אבל הכא [בנר חנוכה] שצריך שישלוט עיניו בנרות, כיוון שהוא למעלה מכ' דלא שלטא ביה עינו, מאי נפקא מינה בגג שהוא למעלה ממנו, בשבילו לא שלטא עינא טפ"י".
 מדוע המקרה של נר חנוכה הגבוה יותר מעשרים אמה שונה מן המקרה של סוכה הגבוהה יותר מעשרים אמה? (4 נקודות)

18. טעם מצוות סוכה; סעודות בסוכה

א. עיינו בדברי רבי יצחק עראמה, והשיבו על השאלות שאחריהם:
 "חג הסוכות אשר בו יעזבו האנשים כל ענייני הכסף... ויוצאין אל סוכה קטנה זו אשר אין בה רק ארוחת יום ביומו, ועל הרוב מיטה ושולחן וכיסא ומנורה..." (עקידת יצחק, ויקרא, פרשת אמור, שער ס"ז, מובא בדבריה של נחמה ליבוביץ').
 (1) על פי רבי יצחק עראמה, מה הטעם למצוות סוכה?
 (2) על פי רבי יצחק עראמה, דיני בניית הסוכה מלמדים על הטעם שהציע למצוות סוכה.
 כתבו דין אחד מדיני הסוכה שמלמד על הטעם שכתב רבי יצחק עראמה למצוות סוכה, והסבירו כיצד הוא מלמד זאת. (6 נקודות)

ב. "אף סוכה נמי אי בעי אכיל אי בעי לא אכיל".
 (1) על פי בעלי התוספות, כתבו מהו הדין במקרה שטעה ולא הזכיר "של יום טוב" בברכת המזון שלאחר סעודת ליל יום טוב הראשון של סוכות, ומהו הדין במקרה שטעה ולא הזכיר "של יום טוב" בברכת המזון שלאחר הסעודה שביום טוב עצמו.

(2) הסבירו את הטעם להבדל בין הדינים.

(4 נקודות)

ג. "אמר בירא אמר רב אמי: חזר בו רבי אליעזר".

מאיזה דין חזר בו רבי אליעזר? ענו על פי רש"י א על פי בעלי התוספות. (2 נקודות)

פרק שלישי – תוכני תורה שבעל פה

(28 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 19–30 (לכל שאלה – 14 נקודות).

משנה

19. מסכת ביכורים

א. "בראשונה כל מי שיודע לקרות קורא, וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין אותו... התקינו" (פרק ג', משנה ז').

(1) מה הייתה תקנת חכמים, ומדוע תיקנו אותה?

(2) רבנו עובדיה מברטנורה כתב שחכמים ביססו את תקנתם על לימוד מן הפסוק "וענית ואמרת" (דברים כ"ו, ה').

הסבירו את הלימוד של חכמים.

(6 נקודות)

ב. (1) "רבי שמעון אומר: שלוש מידות בביכורים: הביכורים ותוספת הביכורים ועיטור הביכורים" (פרק ג', משנה י').

כתבו אילו פירות מביאים בכל אחת משלוש מידות הביכורים? בנוגע לאחת המידות יש מחלוקת, כתבו את הדעות

השונות בנוגע למידה זו.

(2) "תוספת הביכורים... פטורה מן הדמאי, ועיטור הביכורים חייב בדמאי" (שם).

הסבירו מהו "דמאי".

(8 נקודות)

20. מסכת שבת

א. "המנכש והמקרסם והמזרד... חייב" (פרק י"ב, משנה ב').

(1) הסבירו בלשונכם שתיים מן המלאכות המוזכרות בציטוט שלפניכם.

(2) מהו השיעור שחייבים עליו במלאכות אלו?

(4 נקודות)

ב. (1) "הכותב שתי אותיות בהעלם אחד" (שם, משנה ד').

הסבירו את הביטוי "בהעלם אחד".

(2) "כתב במשקין, במי פירות, באבק דרכים..." (שם, משנה ה').

מהו הדין במקרים אלה, ומדוע?

(5 נקודות)

ג. "כתב אות אחת נוטריקון" (שם).

(1) הסבירו את המקרה.

(2) חכמים ורבי יהושע בן בתירא נחלקו מהו הדין במקרה זה. נמקו את שתי הדעות.

(5 נקודות)

21. מסכת סנהדרין

- א. בעדות נפשות העיד אחד העדים שהנידון עשה את העבירה בשניים בחודש, ואילו העד האחר העיד שהנידון עשה את העבירה בשלושה בחודש. האם מקבלים את עדותם? נמקו את תשובתכם. (3 נקודות)
- ב. (1) "אחד אומר בשלוש ואחד אומר בחמש" (פרק ה', משנה ג'). מהו הדין במקרה זה על פי חכמים, ומהו הדין במקרה זה על פי רבי יהודה? נמקו את כל אחת מן הדעות. (2) "אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע" (שם). מהו הדין במקרה זה על פי רבי יהודה, ומדוע? (7 נקודות)
- ג. "אמר אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו זכות מעלין אותו ומושיבין אותו ביניהן ולא היה יורד משם כל היום כולו" (שם, משנה ד'). (1) מי הם "התלמידים"? הסבירו את המשפט "ומושיבין אותו ביניהן". (2) "ולא היה יורד משם כל היום כולו". על פי רבנו עובדיה מברטנורה, באיזה מקרה מדובר? (4 נקודות)

אגדה

22. חורבן וגאולה

- א. על פי רבנו בחיי, הסבירו מהי "שנאת חינום". (2 נקודות)
- ב. (1) על פי מהר"ל, כתבו שני פירושים למילה "קמצא". בתשובתכם הסבירו כיצד שם זה רומז למהות של שנאת חינום. (2) על פי מהר"ל, הסבירו מדוע שנאת חינום הובילה לחורבן בית המקדש. (7 נקודות)
- ג. בגמרא מסופר שחכמים ורבי עקיבא ראו שועל יוצא מבית קודשי הקודשים. (1) הסבירו מדוע צחק רבי עקיבא. (2) עיינו בדברי הראי"ה קוק והשיבו על השאלה שאחריהם. "רבי עקיבא המשחק כשרואה ששועל יוצא מבית קודשי הקודשים, מפני שלנפשו הענקית העתיד הרחוק ניצב כהווה... האהבה בתענוגים למחזה העתיד הוודאי מילאה כל כך את לבבו הטהור, עד כי לא הניחה לו מקום גם לאנחת לב על ההווה המרעיד, שהכירו רק כעב קל על פני החמה הברה בשחקים" (עולת ראייה, חלק ב עמוד ג). על פי דברי הראי"ה קוק, כתבו מה מיוחד בהשקפתו של רבי עקיבא. (5 נקודות)

23. מבוא לאגדות חז"ל

- א. (1) על פי הרב קוק, באילו "חלקים" של התורה האגדה עוסקת?
 (2) על פי הרב קוק, לימוד האגדה צריך להיעשות כמו לימוד ההלכה. הסבירו את דבריו.
 (5 נקודות)
- ב. (1) ריה"ל מחלק את אגדות חז"ל לארבעה סוגים. הסבירו שניים מן הסוגים.
 (2) עיינו בדברי המשנה ובדברי ההסבר של ריה"ל, וענו על השאלה שאחריהם.
 "עשרה דברים נבראו בין השמשות: פי הארץ, פי הבאר ופי האתון..." (אבות ה, ו).
 "הוא מעיד [מאמר המשנה] על ההסכמה בין התורה לבין חוכמת הטבע, כי חוכמת הטבע מאמינה בנוהג, והתורה מעידה על שינוי מנוהג זה, וההתאמה ביניהן היא בזה שגם שינוי הנוהג מקורו בטבע, כי כך התנה עליהם ברצון הקדמון וכך הוסכם עליהם מששת ימי בראשית" (כוזרי, מאמר ג' אות ע"ג).
 על פי ריה"ל, מה רצו חז"ל ללמד באגדה זו?
 (9 נקודות)

24. מחלוקות

- א. "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (דברים י"ז, י"א).
 (1) הסבירו את האיסור שבפסוק זה.
 (2) הרמב"ן כתב על מצווה זו: "והצורך במצווה הזאת גדול מאוד". הסבירו מדוע.
 (6 נקודות)
- ב. במסכת ראש השנה מסופר על מחלוקת בין רבן גמליאל לרבי יהושע בנוגע לקידוש החודש.
 מסופר שם שרבי דוסא בן הרכינס אמר לרבי יהושע: "אם באין אנו לדון אחר בית דין צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו".
 הסבירו את הטענה של רבי דוסא. (5 נקודות)
- ג. על פי הרב יוסף חיים ("בן יהודע"), הסבירו מדוע גזר רבן גמליאל על רבי יהושע לחלל את יום הכיפורים בפני הכול, ולא הסתפק בגזרה שיחלל את יום הכיפורים בביתו. (3 נקודות)

מספרות השו"ת

25. המתת חסד – חולה הנטוה למות

- א.** (1) על פי הרב וולדינברג, מדוע אסור לאדם לקרב את מותו של חברו או להכותו אפילו אם חברו ביקש זאת ממנו?
 (2) על פי הרב וולדינברג, לאיסור לקרב את מותו של הגוסס יש גם נימוק הגיוני. הסבירו נימוק זה.
 (7 נקודות)
- ב.** (1) על פי הרב ישראל מאיר לאו, כתבו אילו סוגי פעולות מותר לעשות בעבור הגוסס כדי לקרב את מותו, ואילו סוגי פעולות אסור לעשות. הסבירו מדוע.
 (2) על פי הרב לאו, הסבירו באיזה מקרה מותר לנתק חולה ממכונת הנשמה, ובאיזה מקרה אסור לנתק חולה ממכונת הנשמה.
 (7 נקודות)

26. זכויות יוצרים

- א.** עיינו בדברי הרב חיים פלאג'י והשיבו על השאלות שאחריהם.
 "כי זה כמה שנים אני מוכר צמר גפן... וכדי שלא יבואו אחרים המוכרים צמר גפן ויאמרו שהוא לקוח ממני, קבעתי בו שמי בדפוס אחד... והינה קם עליי אחד וחשב מחשבות להשיג את גבולי, ועשה כאשר זמם ויעש גם הוא חותם כדמות חותמי ממש ונתנו על גבי החוט שלו! והוא השיב שאם היה שמי מפורש בנייר לא היה עושה כמוהו... ואני אמרתי כיוון שזה החותם שלי הוא מפורסם מכמה שנים שהוא שלי הרי הוא כמבואר שמי בפירוש... שאין ראוי לשום אדם להתלבש בטלית שאינה שלו" (שו"ת רוח חיים, חושן משפט, סימן שע"ו אות ב').
- (1) כתבו בלשונכם את המקרה שהובא בפני הרב חיים פלאג'י, והסבירו את הטענה של כל אחד מן הצדדים.
 (2) מה פסק הרב פלאג'י, ומהו נימוקו?
 (10 נקודות)
- ב.** כתבו באיזה מקרה מותר לצלם דפים מתוך ספר של אדם אחר, והסבירו את הטעם להיתר זה. (4 נקודות)

27. צער בעלי חיים

- א.** (1) הסבירו את האיסור "לא תחסם שור בדישו" (דברים כ"ה, ד').
 (2) על סמך שלושה נימוקים הלכתיים כתב הרב שלמה אבינר שמותר להדביר מזיקים. כתבו שניים מנימוקיו.
 (6 נקודות)
- ב.** (1) על פי מה שלמדתם, מדוע מותר לערוך ניסויים רפואיים בבעלי חיים?
 (2) על פי מה שלמדתם, על מה יש להקפיד בעת עריכת ניסוי בבעלי חיים?
 (4 נקודות)
- ג.** על פי הרב עובדיה יוסף, הסבירו מדוע מותר לצפות בבעלי חיים בגן החיות, ומדוע אסור לצפות במלחמת שוורים.
 (4 נקודות)

תפילה כמפגש

28. א. (1) מהי "קדושה דיוצר"?

(2) כיצד ראוי שהיחיד יאמר "קדושה דיוצר" אם הוא אינו מתפלל במניין?

(4 נקודות)

ב. (1) הסבירו את המושג "סמיכת גאולה לתפילה".

(2) הסבירו מדוע יש לסמוך גאולה לתפילה.

(4 נקודות)

ג. מי שאיחר לתפילה במניין, אך הגיע בעת שהתחיל הציבור להתפלל את תפילת העמידה (תפילת שמונה עשרה) – כיצד עליו לנהוג בשחרית, וכיצד עליו לנהוג בערבית? הסבירו את הסיבה להבדל בין שני המצבים. (6 נקודות)

29. א. (1) מדוע תיקנו חכמים נוסח קבוע לתפילת העמידה ולא אפשרו לכל מתפלל לנסח תפילה כרצונו?

(2) בברכות האמצעיות בתפילת העמידה יש שני סוגים של בקשות. כתבו מה הם שני הסוגים, וצינו ברכה אחת לדוגמה

מכל סוג.

(7 נקודות)

ב. (1) חכמים אפשרו לכל מתפלל להוסיף בקשות בתוך תפילת העמידה.

מדוע רצוי להוסיף בקשות אישיות בתפילת העמידה?

(2) כתבו שני מקומות בנוסח תפילת העמידה שאפשר להוסיף בהם בקשות אישיות.

(7 נקודות)

30. א. (1) מדוע נוהגים לפסוע שלוש פסיעות קדימה לפני תפילת העמידה?

(2) כתבו טעם אחד למנהג לפסוע שלוש פסיעות לאחור לפני שפוסעים קדימה.

(5 נקודות)

ב. (1) מדוע יש להתפלל כנגד קיר?

(2) יש מצבים שבהם לכתחילה מותר להתפלל כנגד דבר שחוצץ בין המתפלל לקיר.

כתבו דוגמה אחת לכך.

(5 נקודות)

ג. (1) מדוע אסור לעבור לפני המתפלל?

(2) באיזה מקרה מותר לשבת סמוך למי שמתפלל את תפילת העמידה?

(4 נקודות)

בהצלחה!

נספח – חוברת דפים ממסכת סוכה

הנחיות

בחוברת שלפניכם דפי גמרא על פי תוכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות במבחן.

עמודים 3–5	—	דף ב, ע"א – דף ג, ע"א
עמודים 7–20	—	דף כה, ע"א – דף לא, ע"ב

מסורת הש"ס

סוכה פרק ראשון סוכה

ב.

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"ד מהלכות
סוכה הלכה א סג
עשין מנ טו"ע א"ח ס"י
תלג סעיף א
ב ב מ"י שם טו"ע שם
סעיף א
ג ג מ"י שם הלכה ב סג
שם טו"ע א"ח סימן
תלג סעיף ב
ד ד מ"י שם פ"ה הלכה
יט וקמנ שם טו"ע
א"ח ס"י תלג סעיף א
ה ה מ"י פ"ו מהלכות
סוכה הלכה יד סג
עשין דרבנן א טו"ע א"ח
ס"י שג סעיף ב
ו ו מ"י פ"ו מהל' סוכה
הלכה א סג עשין מנ
טו"ע א"ח סימן תלג
סעיף ב

רבינו חננאל

סוכה שהיא גבוה מעשרים
אמה פסולה ור' יודנה
מכשיר. ותנן בעירובין
מבוי שהוא גבוה מעשרים
אמה ימעט, מאי שנא
מבוי דקטני תקנתא,
כלומר ימעט זה הגובה,
יורד הקורה למטה
מעשרים אמה ויתקן
המבוי והחומר. ולבני
סוכה חני פסולה, לתני
נמי גבי סוכה ימעט.
ושנינו סוכה שפסולתה
בגובה מדאורייתא, ונפיש
מילהא, תני פסולה, מבוי
שהוא מדרבנן כו, ובאו
לבאר גמין כי הגובה
פוסל בסוכה, רבה אמר
מאה, למען ידעו דורותיכם
כי בסוכות הושבתי את
בני ישראל, כל סוכה
שאינה ידועה דהאי סוכה
דמזוזה היא, אינה סוכה.
ולמעלה מעשרים אמה אין
אדם יודע שורר בסוכה
דלא שלטא ביה ענינא,
לפיכך פסולה. ור' יודא
אמר (למרחבי) וסוכה
תהיה ליה יוםס מחורב
וגו, וכו' (בני בסוכות)
הושבתי את בני ישראל,
אין אדם יושב בכל סוכה
אלא בצל דפנות. ודחי
צ"ל מפני חמה, ושני
התם דל עשתרות קרנים
המונעים החמה ונמצא
צל סוכה, הכא אם חסיר
הדפנות תמצא ו' כל צל
הסכך במקום אחר תרוק
מזה המקום שהוא תחת
הסכך כי הוא מיציל.
רבא אמר דאורייתא בסכת
תשבו שבעת ימים, ד'
ימים בלבד, שמע מינה
דירת עראי בעינן, ולמעלה
מעשרים אמה דאי דירת
קבע היא ואינה דירת
עראי, לפיכך פסולה. אבל
למטה מכי' אמה דמשכחת
לה דעבדי איניש דירת
עראי ע"ג דעבדי דר'
מצינן דירת קבע שריה.

(א) כ"ו טקס פ"י מ"י
והמקום בסוגריים הוא ע"פ
השערה.
(ב) נראה דמילה זו מיותרת.

סוכה. מאי שנא גבי סוכה דתני פסולתה ומאי שנא גבי מבוי דתני תקנתא. והא דלא פריך מאי שנא גבי הדם דתני פסולה ותקנתא דתנן דלא גזול (למקנ דף נ"ג:) או שהיו ענזיו מרובין מעליו פסול ואם מיעטו כשר דלא פריך אלא מסוכה ומבוי שדינן שזה לענין גבוה ושינה לשון משנתו ועוד דגבי הדם אלטרין למיתני תקנתא דס"ד אמינא כיון (ט) דגדולו בפסול מו לית ליה תקנתא: **דאורייתא תני פסולתה.** דאי הוה תני ימעט חיישין דילמא טעי איניש לומר ימעט לכתחילה ודיעבד כשרה ודקדק בלשנו דלמא אחי לדיי אסורא דאורייתא ותני פסולה אע"ג דלא הוי ליטנא מעליא כמו ימעט אצל מבוי דרבנן לא חייש ותנא ימעט שהוא ליטנא מעליא כדאשכחן דריש פסחים (דף א.) שעסק הכתוב כמה אומות של להו"א דבר מגונה מפיו וצקונטרס לא פיש כן אי נמי יט לומר דלשון ימעט משמע חומר דרבנן בעלמא ופסולה משמע דאורייתא וזכר דמה מדליקין (שם דף כ"ג) דלמרינן נר חנוכה שהינחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי אגז דמתן כסוכה נקט נמי גבי נר חנוכה פסולה א"כ אי הוה תני ימעט הוה משמע כמות שהייתה מדלקת ופסולתה חיה אינו למאן דאמר הדלקה עושה מזוה ואפי' למאן דאמר עושה מזוה חיישין דהרואה אומר לזוכרו הוא מדליקה כדאמרין גבי הדליקה בפנים והינחה צחוק: **אמר רבה אמר קרא למען ידעו ב"י קתה קשה ליטנא קתה דריש עירובין (דף ג.)** גבי מקלם סוכה צמון עשרים דאמר רבה הסוכה פסולה הא שלטה זה ענינא כיון דאין חללה עשרים ורבה גרס התם כי הכא דלא רבא פליג התם ואמר זה חיה כשר חלל סוכה מן חלל מבוי מן ויש לומר דהא מפרש התם טעמא משום דסוכה דייחיד קא הוי' לא קא מדכר וזימנין דמישחקיל מלתתא עזי' סוכה הכנסם למוך עשרים וקיימא חלל למעלה מעשרים וריבא נמי דמשני סוכה דאורייתא אחמירו זה רבנן מ"מ משמע דמדאורייתא כשרה: **ב"י עבד דיה דירת קבע שפיר דמי.** דאע"ג דיש לפרש קרא דדירה שאינה ראיה אלא לשצעה למעוטי קבע משמע ליה קרא דאמא לשיעורא לאורוי' כך מדת גובהה כלי' בסוכה שאפשר לעשות עראי וא"ת וכיון דלא חיישין אלא שתהא ראיה לעשותה עראי ואע"פ שעושה אותה קבע א"כ אמאי אמר (תענית דף ג.) גשמים סימן קללה צחג והלא יכול לקבוע הנסרים במסמרים שלא ירדו גשמים בסוכה ואפילו חמצי

לומר דאסור משום גזרת מקרה כי היכי דאמר לקמן בפירקין (דף יד.) גבי פלוגתא דר"מ ורבי יהודה למסככין צנסיקין דאי במשרת בכו אחי למימר מה לי לסקן צוה מה לי ליצט צחג דאין צימא וצימא ודאי פסול מדאורייתא דסוכה אמר רחמנא ולא צימא של כל ימות השנה מ"מ כיון דלא אסור אלא מדרבנן לא שייכא למימר שהגשמים סימן קללה וי"ל דנהי דלא חיישין דפנות אי עבד לכו קבע מ"מ צנככה שעיקר הסוכה על שם הסכך לא מיתכשרה עד דעבדי לה עראי ומה"ט נמי חסא לרבי זירא דריש מדרבנא וסוכה תהיה ללל הא כתי' נמי מזרם וממטר ויביע נמי שלא ירדו גשמים למוכה אלא ודאי משום דענין סככה עראי וא"כ הוה ליה קבע: כרבי

סוכה. ורבי יהודה מכשיר. בגמרא (א) מפרש פלוגתאיהו: ושאינה גבוהה עשרה. בגמרא (ב) מפרש טעמא: שלש דפנות. נמי בגמרא (ג) יליף להו: ושחמשה מרובה מלפסה. המועט צטל ברוב והרי הוא כמי שאינו ועל שם הסכך קרויה סוכה: **גמ' מבוי שהוא גבוה.** מבוי שהוא סתום משלש דדיין וראשו פתוח לרשות הרבים ותצירות פתוחות לו ויולאות ובאות לרשות הרבים הרי הוא רשות היחיד לבני תצירות ואסרו חכמים להוליא מרשותו לרשות חצירו צלא עירוב והחצירות כל אחת רשות לעמיה והמבוי רשות לכולן והמשרה צו שימור להשתתף כל החצירות צפת או ציין ולהניח השימור צאחת מן החצירות. ולפי שאין לו מחילה רביעית וקרוב הוא להיות דומה לרשות הרבים הצריכו היכר בראשו הפתוח לרשות הרבים או למי זקוף או קורה מכותל לכותל ואם גבוהה הקורה מעשרים אמה: **ימעט.** יספיל: אינו צריך. והתם מפרש טעמא: **סוכה מדאורייתא.** דעשרים אמה דילה ילפינן מדאורייתא וקודם שנשנית המשרה נאמרה שיעורה מסיי: **תני פסולה.** שייך למיתני זה לשון פסול כלומר לא נעשית כמורה וכהלכה: **מבוי.** דכוליה מדרבנן דמדאורייתא סגי ליה בשלש מחילות ואינו צריך לקורה זו אלא מדרבנן: **תני קנתא.** דלא שייך למיתני זה לשון פסול דמאן פסלה קודם שנשנית משנה זו הרי היא תחתל הוראתו ומלותו: **ואיניש איהא דאורייתא נמי.** שייך למימר קנתא: **סוכה דנפיש מילתא.** ואין דומין תקנותיה זו לזו וצריך לשנות הלשון לכל מקנה ומקנה כגון בגבוהה ימעט ובשאינה גבוהה יגביה ושאין לה שלש דפנות יעשה לה שחמשה מרובה וסוף סכך הלכך פסול ותני פסולה דמאי למיכלליהו לכולהו צהן פסולה דקיימא לן (פסחים דף ג.) ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה: **מבוי לא נפיש מיליה.** בזהוה משנה: **למען ידעו.** עשה סוכה שיעצתה ניכרת כך דכתיב ידעו כי בסוכות הושבתי צויתי ליצט. הכי דריש ליה ואע"ג דאין יולא מידי פשוטו דהיקף עניי כבוד מיהו דרשינן ליה לדרשה: **דלא שלטא זה ענינא.** שאינו רואה את הסכך וסוכה היינו סכך כשמה: **אפוסה סוכה ללל.** משמע אין סכך אלא העשוי ללל: **אלא צלל דפנות.** שהללן נגיעין זה לזה מתוך גובהן של דפנות ואין צריך סכך. ולקמין מוקי פלוגתאיהו ל"י זירא צאחין זה אלא ארבע על ארבע דקים להו לרבנן דצבאי שיעורא ליכא לל סכך אלא לל של דפנות: **עשירות קרנים.** שני הרים גדולים והשפלה צניינס ומתוך גובה ההרים אין חמה וזרחת שם בשפלה: **דל דפנות ליכא לל סוכה.** שחמה צאה מתחת' נמצא שמה צטל: **צנכס ימים.** סוכה של שצעה ומו לא דהיינו עראי במחילות קלות: **למעלה מעשרים.** צריך לעשות יסודותיה ומוחיותיה קבועין שלא תפול: **עד עשרים אמה דאדם עושה כו.** שפיר דמי דודאי יש צכלל קבע עראי והרי עשה כתורה ועל כרחק לא הקפידה תורה על העראי אלא לנס שיעור לתת כך שיעור בגובהה שתהא יכולה לעמוד ע"י יסודות עראי: כולוה

מדרבנא וסוכה תהיה ללל הא כתי' נמי מזרם וממטר ויביע נמי שלא ירדו גשמים למוכה אלא ודאי משום דענין סככה עראי וא"כ הוה ליה קבע: כרבי

סוכה

סוכה פרק ראשון סוכה

ב: רבינו חננאל

מסורת הש"ס

(א) [תוס'פ' רפ"א],
(ב) [שבת טז: וס' נמנן],
(ג) [מיתב פורתא אין לו
מזון ואולי י"ל מני לא
שלטו בה], (ד) [במ"א טקס:
נמי, (ו) וי"ע תוס' שבת
ס: ד"ה השתא ועניניו
ב: ד"ה עד ובתפוחים מ,
ד"ה שמים ודף ס. ד"ה
ר"י וז' מ"ה, ד"ה השתא
ובגדה לו: ד"ה ארבעים],

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה כמאן דלא
היה"ל עם ד"ה ראש
ורובו:

גליון הש"ס
גמ' א"י מעשה בחילני
המלכה. עין עיוני דף
טו ע"ה מ"ה מיל
ועין בראשון קימן פ"ו:
שם מדרבנן הוא דמחייב
עין יומא דף פב ע"ה
עין פ"ב שם
במ"א ד"ה פ"ב שם
ומ"ה שם היתה מחמת
למטה בעלמא וק"ל ולי
אמר' במו"ק וי"ת קטן
ש"ס לאמו מדרבנן הוא
דמחייב ואיך בדברנא לא
אשגחא מ"ש ועוד וכו'. ה
אפי' מדרבנן לא מחייבה
ואיך לתקן אותם וכו':
תוס' ד"ה יש בה וכו'.
לפי חשבון ר"א לעשרים.
ע"י משנת משכ"ץ ח"א
סימן קסו:

מוסף רש"י
משם ראהו בתמי (קמס)
(כח).

כולהו. הנך אמוראי: כרזה לא אמרי. דליף מלמען ידעו: ההוא.
לאו צדיעה דשיטת סוכה קא אמר אלף צדיעות דורות הצאין
היקף סוכות עניי כבוד הנעשה לאבות: לימוס המשיח. אותם סוכות
יהיו ללל לעונג ולמחמור אבל סוכת מזה אינה ללל: סרסי. דאין
שם סוכה אלף העשויה ללל דההיא
דימות המשיח משום דעשויה ללל
קריוס סוכה: משום קושיא דאזני.
דעשה מחילות של צדל ושינוי לא
משמע להו הואיל וקרא לאו דוקא
עראי נקט לא ילפינן מיניה שיעורא:
כמאן. מהנך אמוראי דלעיל אלא הכ
כו': מחלוקת. דר' יהודה ורבנן:
משלט שלטא זה עינא. דרך דפנות
דאי טעמא משום עראי הוא או משום
לל דפנות מגיעות לסכך אמאי מודו
רבנן: ה"ג מחלוקת צאטין זה אלא
ארבע אמוס על ארבע אמוס אבל
יש זה יוסר כו': משום לל. דאי
משום משלט עינא צטפי מד' אמות
א פורתא) לא שלטא זה עינא: הכי
גרסין מחלוקת צאטין מחלוקת אלא
כדי ראש כו'. ואם תאמר קשיא דרב
דארב אמוראי נינהו לאליבא דרב:
(א) כמאן דלא כהד. מהנך דלעיל
דמפרשי טעמא דעשרים אמה דאי
משום משלט עינא צשיעורא דיותר
מכדי ראש ורובו ושלמנו (נמי) לא שלטא
ולל נמי ליכא ומחילות קצב נמי צעיא:
ראש ורובו. דרך סעודתן בהסיכה
היתה על מכות ומסודין על ד שאלם
ואין חולקין וקופין ויושצין ממונו לפיכך
הואך לומר ראש ורובו לאפוקי
קטנה שראש נכנס זה ושלמנו ולא
רובו או ראש ורובו ולא שלמנו:
למשאל. למשך הסוכה דלמנר צין
גדולה צין קטנה לא נחלקו אלא צאטין
דפנות מגיעות: אלא דה הונא ורב
חנן. דלמנר טעמא דרבנן צשיעורא
דמשאל הוא ומנר אמר ד"א ומנר אמר
ראש ורובו ושלמנו: נימא כהכשר
סוכה. צארכה וצרכה פליגי רבנן
דמרווייהו אית להו דכי פליגי רבנן
צסוכה המזומנמת צשיעור הכשר
אורכ סוכה פליגי וצטפי מיהא מכשרי
אפילו היא צבזה דכיון דרוחא איכא
לל סכך או טעמא אחרינא להכשריה
דרב הונא סכך אי אפשר להעמיד
מחלוקתן צפחותה מד' אמות דלס כן
צבלאו צבזה מעשרים אמה פסולה
דהכשר סוכה צארכה אמות כרבי
דלמנר לקמן הכי (ע"ה א:). אבל יוסר
מכדי ראש כו' כשירה. וטעמא
דפסול למעלה מעשרים לא ידע לן
כדלמנר לעיל דהך לא כהד: ומנר
סכך צנדי ראש ורובו ושלמנו. וכן
ציותר עד ד' אמות פליגי צבזה
וטעמא משום לל אבל ציותר מד' לא
פליגי דכיון דרוחא איכא לל: מיסבי.
להנך אמוראי דפרשו דפלותא דמנתי
כדמפרש ואיל: קטן שאינו צריך
לאמו. אמרין לקמן (דף כח). דחייב
למנר צמלות סוכה: מדרבנן. שהזקיקו
להרגיל את הקטן למזה שהוא ראוי
לה כדי שיהא מחונן ורגיל למנות:
משום

כולהו כרבה לא אמרי ההוא ידיעה לדורות
היא כרבי זירא נמי לא אמרי ההוא לימות
המשיח הוא דכתיב ור' זירא א"כ לימא קרא
וחופה תהיה לצל יומם ומאי וסוכה תהיה
לצל יומם שמעת מינה תרתי כרבה נמי
לא אמרי משום קושיא דאביי כמאן אולא
הא דאמר ר' יאשיה אמר רב מחלוקת בשאין
דפנות מגיעות לסכך אבל דפנות מגיעות
לסכך אפילו למעלה מעשרים אמה כשרה
כמאן כרבה דאמר משום דלא שלמא בה עינא
וביון דרפנות מגיעות לסכך משלמא שלמא
בה עינא כמאן אולא הא דאמר רב הונא
אמר רב מחלוקת בשאין בה אלא ארבע
אמות על ארבע אמות אבל יש בה יותר
מארבע אמות על ארבע אמות אפי' למעלה
מעשרים אמה כשרה כמאן כרבי זירא דאמר
משום צל הוא וביון דרוחא איכא צל סוכה
כמאן אולא הא דאמר רב חנן בר רבה אמר
רב מחלוקת בשאינה מחזקת אלא כדי ראשו
ורובו ושלמנו אבל מחזקת יותר מכדי ראשו
ורובו ושלמנו אפי' למעלה מעשרים אמה
כשרה כמאן דלא כהד בשלמא דרבי יאשיה
פליגי אדרב הונא ורב חנן בר רבה דאינהו
קא יהבי שיעורא במשכא ואיהו לא קא יהבי
שיעורא במשכא אלא רב הונא ורב חנן בר
רבה נימא בהכשר סוכה קמיפלגי דמר סבר
הכשר סוכה בארבע אמות ומר סבר הכשר
סוכה במחזקת ראשו ורובו ושלמנו לא דכולי
עלמא הכשר סוכה ראשו ורובו ושלמנו
והכא בהא קמיפלגי דמר סבר במחזקת ראשו
ורובו ושלמנו פליגי אבל יותר מראשו ורובו
ושלמנו ד"ה כשרה ומר סבר מראשו ורובו
ושלמנו עד ד' אמות פליגי אבל יותר מד'
אמות דברי הכל כשרה מיתבי סוכה שהיא
גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי
יהודה מכשיר עד ארבעים וחמשים אמה
אמר רבי יהודה ^(א)מעשה בהילני המלכה
בלוד שהיתה סוכתה גבוהה מעשרים אמה
והיו זקנים נכנסין ויוצאין לשם ולא אמרו
לה דבר אמרו לו ^(ב)משם ראייה אשה היתה
ופטורה מן הסוכה אמר להן והלא שבעה
בנים הוּו לה ועוד כל מעשיה לא עשתה
אלא על פי חכמים למה לי למיתני ועוד כל
מעשיה לא עשתה אלא על פי חכמים
הכי קאמר להו כי תאמרו בנים קטנים
היו וקטנים פטורין מן הסוכה כיון דשבעה
הוּו אי אפשר דלא הוּו בהו חד שאינו צריך
לאמו וכי תימרו קמן שאינו צריך לאמו
מדרבנן הוא דמחייב ואיהו בדרבנן לא
משגחה ת"ש ועוד כל מעשיה לא עשתה אלא
ע"פ חכמים בשלמא למ"ד בשאין דפנות
מגיעות לסכך מחלוקת דרבה של מלכה
לישב בסוכה שאין דפנות מגיעות לסכך
משום

כרבי זירא לא אמרי. הא דלא קאמר משום קושיא דאביי
דקאמר על רבא משום דרבי זירא שני לאביי שפיר:
וביון דרפנות מגיעות לסכך מישלמא שלמא בה עינא. ולא דמי
לנר חנוכה וקורת מצוי דלא
אע"פ שהקורה על גבי כהלים דהתם
קורה טפח לא שלט זה עינא כמו
צסוכה דרמזה טפח: י"ש בה
יותר מארבע אמות אפילו למעלה
מעשרים כשרה. לצסוף מסק דרב
הונא סכך מראשו ורובו ושלמנו עד
ד' אמות פליגי יותר מד' אמות כשרה
ותימה וכי נכשיר צרכה משהו יתר
מד' אמות אס היתה צבזה מעשרים
אפילו טפח הא דאין אין כאלל סוכה
ו"ל לעולם צריך הרוחצ לפי הגובה
לפי חשבון ד' אמות לעשרים אי נמי
קיס להו לצרנן דלפילו צבזה אלף
אי אפשר שלא יהא כאלל לל סכך
פורמא אס היתה רחבה יותר מד'
אמות כדלשכסן צפרק וי"ה" (יומא דף
פ:) גצי כותבת הגסה דמיתבא דעתא
דלמרינן כולי עולמא טופא עוג מלך
הצנן שומא: כרבי זירא דאמר
משום צל. אבל כרזה דלמנר משום
מישלמא עינא לא דלפילו רחבה טופא
לא שלטא זה עינא:
כמאן דלא כהד. ודברי רב חנן
בר רבה צריכה טעמא וס
מפרשים משום דהוא ליה לול של
תרנגולין כיון דגזירה וקטינה כולי
האי אכל מחזקת טפי מכדי ראשו
נפקא מכלל לול של תרנגולין לאקרוי
סוכה. הכי גר"ס: בשלמא דר'
יאשיה דרב חנן ודרב הונא פליגי
אדר' יאשיה דלא יהבי שיעורא משכא
כו'. וכתב רבינו חננאל יש שגורסין
פליגי: עד ארבעים וחמשים אמה.
עיינו גזי מנזי צריש
עירובין (דף ב:) ולא מקשי דלא דייק
הכא השתא חמשים כשרה ארבעים
מיציעא כדדייקין צריש אלמנה
ניזונית (מנחות דף טו.). גצי אלמנה
ששהתה שמים ושלם שנים ולא מצעה
לניזונית (דף טו.) גצי לוקחין מן הרועים
ארבע וחמש זאן ארבע וחמש גזין
דהתם ניחא דהוּו וואין צריך לומר
זו משום הכי קשיא ליה אבל קשיא
מההיא דפרק צנות כותים (נדה לו:)
גצי קישו וקאמר רבי מאיר אפילו
ארבעים וחמשים יום ופרקי עלה
השתא חמשים מקשיה ארבעים
מיציעא יש לומר דליכא לשנוי הכא
כי ההוא ליטנא דמשני צריש מפנין
(שנת דף קס). ארבע וחמש דלמנר
אפילו וס"ה אפילו טופא אכל לגצי
קישו לא שייך לשנוי הכי דלא
מיסתבר שיעור קישו לעולם וכן פרק
צמה אשה ויאלה (סס פ:) וסס) גצי סגדל
המסומר שנשמעו צו ד' וחמש פשיטא
ליה דלא שרינן טופא צבזיש אע"פ
(מנחות לו.) גצי משהה אדם אשמו צ'
וג' שנים צלא כמזה ועוד התם (דף
ס.) וסס) גצי יונק מניק והואך אפילו
ארבע וחמש שנים צבזי שייך לומר
ה"ה אפילו טופא:

לא

לה דבר. וישלמנו אמר לו מפני שהיא אשה ואין אשה מצוה במצות, ואמר להם והלא ד' בנים היו לה תלמידי חכמים. אית לך לימיר בסוכת מלכה שאינה מחזקת אלא ראשו ורובו ושלמנו, אלא בשאין הדפנות מגיעות לסכך, דכך אורחיה דעיריאה למעבד דפנתא קלילין די יהא קורא עייל. פי' מן קדר הלכותי בלא חמה. דייקתין מינה, דלא מייחרי ראייה מסוכת הילני המלכה אלא ברבר שחלקו והביא סייע לדבריו, עכשיו אם תאמר בשאין הדפנות מגיעות לסכך חלוקתם שפיר(י), שדרך המלכה לישב בסוכה כעין זו.

(א) [נ"י גר"ף ש"י ואילם מ"ד הלכתא כרזה דכל מילי כרז עבד ופשוט שיינו על רבנו ה"ה וי"ל].

המשך הנספח בעמוד הבא.

כה.

קמח קצורה ושבויות מקיפות אותה. אע"ג דמוקי לה במסקנא דעביד לה צהולא ודפנא לא שייך כהן לאקשווי חי הכי גיעטלטל צבולה דאקשי לעיל דהסא צאילן המסכך על הארץ שיש צב צו סכך וחשיב כמוקף לדירה אבל הכא ליכא סכך אלא איור ואפי'

תורה אור השלם
וּשְׁנַתְּם לִבְנִי וּדְבַרְתִּי
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ
בְּלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבִשְׁכֻבְךָ
בְּקוֹמְךָ: דברים ו ז
וַיְהִי אֲנָשִׁים אֶשֶׁר הָיוּ
מִמְּאִים לִנְפֹשׁ אֶדְוָה
כָּלֹּל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם
הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה
לִפְנֵי אֶהֱרֹן בַּיּוֹם הַהוּא:
במדבר ט ו

וְעַל עֵינֵיהֶם לָבַד מְסֻמָּה וְהָיָה בְּרִי
הוּא לִדְגּוֹ אֶרְקֵטָה דְסוֹרֵה וְתוֹמֵה
אֵם יִכּוּלִין קִישׁ שֵׁימֵם אֲמֵלִי פִטְוִרִין
דְּלִטּוֹ אֲלֵים שֵׁם לוֹ זִינִית צִבְגְּדוֹ
וְתַפְלִינִין בְּרֵאשׁוֹ מִי מִיפְטֵר בְּכָךְ מִשְׁאֵר
מִנּוֹת וּבִפ' אִין צִין הַמּוֹדֵר (הִדְרִים
ד' ג:) אֲבִי הַמּוֹדֵר הֵנִאלֵה דְמַחְזִיר
לוֹ שְׂכִידָתוֹ אֲשֶׁר דְּמַחְזֵר לֵיהֶּ פִּטְוִרָה
דְּרַב יוֹסֵף מִשְׁפֹּס לֵאלֵה שְׂכִידָה וְאִי כָל
זֶמֶן שֶׁאֲבִידָה צִבְיָתוֹ מִיפְטֵר מִלְּמַחְבָּה
רִישָׁתָא לְעֵינֵי אֵם כֵּן שְׂכִידָה הִיא אֲלֵה
וְדִלִּי לֹא מִפְטֵר אֲלֵה בְּשֵׁמֶה שְׂהוּה
עוֹסֵק בָּהּ כְּגוֹן עֲלִיית שְׂמֵה אֲבִידָה
וְשׁוֹטֵהתָה לְזוֹרֵכָה שֶׁ בְּצִמְזָה שְׁתוּת
לֵה מַעֲוִות לֵאלֵה שְׂכִידָה שְׂחִיבָה שְׂהוּה
יֵבֵא עֵז לִשְׁאֹל מִמֶּנּוּ וְזִכְרֵךְ לִזְמֵר
דִּהֲכֹא נִמְי אִיירִי בְּכִי הֵאִי גוֹוֵנֵה דִּלִּי
מִיעֵרִידִי בְּקוֹשִׁים מִנּוֹת סוֹכֵה הוּוּ מְצַטֵּל
מִמַּנּוֹת: **וּבִלְבָּתֵךְ** בְּדֶרֶךְ פִּרְטָה
לְחָתָן: וְאֵף עַל גַּב דְּהוּה נִמְי בְּצִמְזָה
טְרִיד אֲלֵטְרִקֵךְ דִּתִּי קִרְאִי דִּלִּי הֵאִי
כְּמִידָה חֵד כִּיּוֹן חֲתָן לֹאֹ דְּהוּה
כְּמִידָה בְּקִרְאָה הוּה אֲמִינֵה לֹא פִטֵּר
הַכְּבוֹד אֲלֵה טוֹרֵה וְעוֹשֶׂה מַנּוֹה בִּידִים
אוֹ מֵהֶלֶךְ בְּצִמְזָה אֲבֵל חֲתָן שְׂהוּה
יוֹשֵׁב וְצֵטֵל וְאִינוּ עוֹסֵק אֲלֵה מִחֲשָׁב
בְּצִמְזָה לֹא פִטֵּר הַכְּבוֹד בְּחֵן מִקְרָא
תִּימֵרָה אֲשֶׁמְעִינוּ דְּפִטְוֹר מִחֵשׁ לְטְרִיד

ובמהשבת בעילה כ"פ' בקוטרם וסוגיא דשמעתין משמע דמובלכת
 דצדק ממעת האי דצמאיה קא עסיק ובשילהי פ"ק דברכות (דף טז.
 ה) ה"רסא להפך דגריס התם" בשעתן פרט לתמן ובלתמן דצדק פרט
 דלעוסק בצמאיה וגריסא זו נראה דהכי משמע קרא בשבת דצדק הוא
 דלמחייבית בן"ש ולא בשבת דמלוא שאתא יושב ומחשב דצדק הוא
 דמלואה ובלתמן ממעת עסקת בצמאיה דמשמע דלכא דיק ולא בלבת
 מלואה ומחתן לא הוה ידעינן שאר עוסק בצמאיה דלמלא שאני חתן
 ששאינן נקל לו כל כך להסיר הטירדה מלבו אע"פ שצטריךא דרשות
 ליה ליחזייה דעתיה ולהסיר מחשבת טרדהו: **ש"ר ר' נאמר**
 לבחן פאר. לקמן דשמעתין מפרש מדקא אמר ליה רחמנא ליחזאלא
 דמספחך כנוש עיך את הוי דמחייבת אבל כולי גלמא פטירי וראא
 דמשמע לינשא שנתעם הוי משום דאיקרו פאר ואבל לאו בר פאר הוא
 וכשמספחא מראה בעצמו שאינו אבל לא אתא למימר אלל דלא ילפינן
 מהכא לפוטרו משאר מנות דשאי תפילין דאיקרו פאר ור"ת ומאי
 שנסא גבי תפילין דלמרינן דדוקא ליחזאלא קאמר ליה ולא לשאר
 אצאלים וגבי תלמוד תורה אמרינן פ"ק דמועד קטן (דף טו.) אבל
 דאיקור בתים מדמאר ליה רחמנא ליחזאלא חזק דוס דעביד שאר
 אצאלים ריחזאלא ויש לומר דבדצריי תורה ששניה לה הכוזב מכ"ע
 לתן למימר משום דאלל אקור בדצריי תורה אבל בתפילין אמאי
 הוהרץ לומר לו שניית תפילין אם לא בשצילי שהייתי סבור לאוסרו:
 מישאל
 אנשים וגו'. בפסח מדבר קרא בשנה השנית לניחא מדברים:
 ה"י

אינה עשויה דירה זו אלא לנזקך ואינך מחוזה לה לשמור השדות ואינה חשובה דירה להמיר היקף גדול: **שצב צמל** קדש היום על האדס והוא צמל גבוה עשרה וקנה שס צביתתו: והוא מארבע אמות עד **בית סלעים** גדול הוא מארבע אמות

אבל אינו יותר על בית סלמים: וכן
ננקט. גומא העשויה מששת ימי
בריאת ווליא"ה: וקמה קצורה.
מלמטה: ושבלות. גבוהות עשרה
מחיות אמה קצבי. כל הני מחיות
ינכו ליהיקר בית סלמים ולא ליותר
מכאן דלא נעשית לדירה הלכך מהלך
את כולה למחר וחוצה לה אלפים
דכל חללה הואיל ושבת זה באיירה
מבדורו שיהיה זהו הכרע אמות של
מקום שיתנה. ולהכי נקט והוא
מארבע אמות דאי לא היה יותר
מארבע אמות מאי מהלך את כולה
איכא צלה מחיות נמי ארבע אמות
מקום שבה אית ליה דהיינו שבו
אית מחיות וחוצה להן אלפים אמה
דכתיב אל יא אש ממקומו ואסמוך
רצן למילף מקום ממקום ומקום מניסה
כו' כדלמרינן בעירובין (דף סג.) ותל
מוקף מחיות הוא דל שגבה עשרה
אמרי' גוד אסיק מחיות שלו ודקף
בהן את ראשו: ושבלות מניפות.
ואע"ג דלין עומדות ברות: דעביד
ליה. למחיות השבלים צהולא ודפנא
מבולות לשבלות עד שאגדן וגדלן
יחד קצבי ומחיותו וזאת את ר' זל
ברנא' עולוי מזהו. הולכי בדרך
מזה כגון ללמוד תורה ולהקביל פני
רבו ולפדות שביים: פטורין מן הכופה.
ואפי' בשעת חנייתן: גב' בשבת
צביק פרט לעוסק במזהו. שאינו
יביב בהריאק שמע ולהקטן מפרט

מאי משמע: וּלְנֹכַח דְּבִדְךָ פֶּרֶט לַחֶסֶד. ואע"ג ד'הוא נמי במזוה טריד אינטרינזי ל'הו טרי קראי ד'אי הוה כתיב חד כיון דחתן לאו כהדיא כתיב בקרא הוה אמינא לא פטר הכמוז אלף טורח ועושה מללכת מזוה צדיים א' מהלך למזוה אלף חתן שהוא יושב וצטל ואינו עוסק אלף טריד ממשבשת צעילה לא פטר הכמוז הלכך מקרא יתיירא אשמעינן דפטור מק"ש דטריד ממשבשת צעילה: **מאי משמע.** מהני קראי פֶּרֶט למזוה: **י' דרך.** הולך דדרך סחורה: **מ' לא עסקינן נ'** וי' אינן יכול ללול במקרא דרך מזוה עם הרשות והא דרך סתמא כתיב ומשמע נמי דרך מזוה ואמר רחמנא ליחייב לקרות: **אס. קן.** דצדקת צעילה ומאי קאי לכמוז בלבת דדרך: **טריד.** לבו טריד ממשבשת צעילה ומסתכרה כ'י פטריה קרא משום טירדא פטריה ^(א) ואינו יכול לעסוק בשנים כאחד: **כונס אלמנה לא טריד.** ויכול לקיים את שמיין: **אי משום טירדא נ'.** האי דרשן משמע ליה דטרדמו פוטרימו לפי שטרידא יכול לכוון את לבו והלך אפי' צעדה ספינתו טריד צערו ליפטר: **שנאמן בן פאה.** דרלקטן ^(ב) ואכל לאו בר פא הוא וכשמתפאר מראה צעמו שאינו אלף: **חתן טריד טירדא דמזוה.** ואשמעינן קרא דלא מיחייב להסיר דעמו ממשבשת מזוה ראשונה בשביל זו הבאה עליו אלף יעסוק בראשונה וימן לבו להיות שקי בדבר: **טירדא דרשות.** שהא על פי שהוא חייב לנהוג אצילות בל עעילה הרשות וסביה לרשות כבוד ממו חייב לנצטרע: **ויעסוק במזוה דפטור ממזוה מראה נפלא.** ממשבשת צדימך: ^(ג) וי

(עו"ס). מי לא עסקינן בו'. כלומר מנגן בדדך רשום לחודא איירי קרא, הא קרא דרך סתמא רת ליה, אפילו טענה ספימו נמי (עו"ס). שהרי נאמר בהן פאר. ליחזקאל, פארך חטוש עליך טירדא דמצוה. וכיון דאנן מיעוט צעלמא דרשין פרט לחמן, ממשיך א

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה טריד וכו'
דאינו יכול:

מוסף רש"י

[illegible]

בשנתך ובלכתך הוקשו לדרך
אי משום טרדא דמחשבה

כה:

עין משפט
נר מצוה

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

מסורת הש"ס

(א) פסחים 5: (ב) ברכות יא.
טו: (ג) מכות ו: מ"ק טו.
(ד) ז"ל לנבא,

תורה אור השלם

1. ויהי אגשים אשר יהיו
טמאים לנפש אדם ולא
יקלו לעשות הפסח ביום
ההוא ויקרבו לפני משה
ולפני אהרן ביום ההוא:
במדבר טו
2. האנק דם מתיים אבל
לא תעשה פארך חבוש
עליך ונעליך תשם
ברגליך ולא תעשה על
שפם ולחם אגשים לא
תאכל:
3. והקביתו חייכם לאבל
וקל שיריכם לקנה
והעליתו על כל מותגים
שק ועל כל ראש קרחה
ואחריהם ביום מר:
עומד ח

הנהגות הב"ח

(א) נבי מהו דמיה דהויל
ואמר רבא מלמער:
(ב) תוס' ד"ה משום וכו'
אפילו היכא דמטא זמן
חיובא דפסח כלל ומיתא
זמן הכי נמחק:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ספאי סת
מצוה וכו' שהובחן בפסח
בו. עיין טורי אבן ר"ה דף
טו ע"פ ד"ה חייב אדם:

הכי גרסינן בצרייתא דספרי ר"ע אומר מישאל ואלנץ היו שנטמאו
בגד ואביהו ר' יצחק אומר אם נושאי ארונו של יוסף היו יכולין
היו לנטר ואם מישאל ואלנץ היו יכולין היו לנטר אלא מי היו
טמאי מס מזה היו שאל שציעי שלהם להיום בערב פסח שנאמר ולא

יכלו וגו': ואם נושאי ארונו של
יוסף או מישאל ואלנץ היו יכולין
היו לנטר. שהרי נאמר בנזכר
הוקם המשכן ושני לו שרף אלעזר
את הפרה שזו על טמאי מת שכן
לעשות פסחיהן בטהרה כדאמר
במסכת גיטין (דף ס.) שמה פרוש
נאמר ביום שהוקם המשכן ופרה
אדומה אחת מהן ונאמר בנזכר הוקם
המשכן והוא ח' למלואים דקיימא
לן (שבת דף פו:) אותו היום נטל עשר
עשרות וכו' מתו נדב ואביהו הלך
מראש חדש ועד הפסח היו יכולין לנטר
וקרא אומר ולא יכלו ונושאי ארונו
של יוסף נמי כזר עזרו עליהם
עשרה חדשים ויותר שלא נשאוהו
משמנו כזר מורכב כדאמר שו"ת
דכמחצית (שמות יט) ציוס הזה צאו
מדבר סיני ולא נטעו משם עד
עשרים בלוי של שנה הנזכר דכתיב
ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים
בחדש נעלה הענן מעל וגו' ויקעו
מזה ה': טמאי מס מזה. לאו מת
מזה דווקא קאמר דאפי' מתיאן נמי
מת מזה קרי להו דמזה להמטק
בהן כגון האמורים בפרשת כהנים
(ויקרא כג) שיהיה מטמא ב: שאל
שציעי שלהם. ואע"ג דחזו לאורתא
לא אישטרו דקסבר אין שומטין
חורקין על טמא שרף. מכל מקום
שמעיה מיינה דעוסק במלוא פטור
מן המלוא שהרי נטמאו במתיאן
שצעה ימים לפני הפסח ואף על פי
שטומאה זו מעכב על דם אכילת
פסחיהן אלמא מזה קלה הנאה
לידך איך לרבותא מפני חמורה
העמידה לנזל: ולא מטא זמן חיובא.
כשנטמאו עדיין לא הגיע זמן אכילת
פסח: אבל קרית שמע דמטא זמן
חיובא במין החופה והוא ראוי לכך
אימא ליחייב: אבל פסח דזכרת הוא
אימא לא. יטמא במת כל שצעה
לפני הפסח: לריבא. למיכא דיוס
הוא לאשמעינן דנטמא מוך שצעה
דעוסק במלוא פטור מן המלוא:
מדאמר ליה רחמנא ליזוקאל כו'.

דקאמר ליה רחמנא הנני לוקח ממך את מחמד עיניך במגפה וגו' האנק
דוס מתים אבל לא תעשה לא תתאבל עליה פאך חבוש על ראשך
שלא כדכך שאר אכלים לפי שאני עושה אותך אור ומופת לישראל
שך עמידין למות מתיאן ואין איש מתאבל עליהם אלמא אבל אסור
בתפילין: והני מילי ציוס ראשון. דעיקר מררל חד יומא דכמחצית
ואחריהם כיוס מר: פשיטא. מאי שנה הא משאר מלוא דאשמעינן
רז לעיל דאבל חייב בכל המלוא: צערא דמחילא. שהסוקה מנערתו
כגון חמה או לניא או סירחא דבזרים שסיקין בהן: מיבעי ליה
ליסודי דעפסא. חובה עליו לישב דעתו למלוא: למיחדי. לשמוח:
משום ייחוד. דסתם סוכה היו עושין בגבותיהן ואין דרך ביאה
ויציאה שם לרבים תמיד מפני העורר ושמה ירד החמן לעשות
לרכיו וימיחא אחר עס הכלה: צערא חסן. שהמקום לר ופתוח
מלוא סוכה ומלוא נישואין וכו' שאל ערב הרגל אבל בתוך
הרגל קיימא לן במועד קטן (דף ס.) דאין נושאים נשים במועד: פטורין מן הפסח. דבעיא כוונה: ומן הפסח. משום דשכיחא
שכרות וקלות ראש: וחיובין בקריית שמע. דמלוא כוונה אינו אלא פסוק ראשון ויכולים לישב דעתן שעה קטנה כדי לקרוא פסוק ראשון:
משום

מישאל ואלנץ היו. וא"ת ולמאן דאמר פרק ד' מיתות
(סנהדרין דף נב.) דשריפה ממש הואי שנשרפו גופיהן
וכן נמי דריש צמורת כהנים אקרא דותאכל אש אותם אמאי נטמאו
וי"ל דשמה שלן הימא קיימת כאלו נשרפו על גבי קטבאל כדאמר

פרק המפלת (מ"ה דף ס.) מת שנשרף
ושלדו קיימת טמא: שחף שביעי
שלהן בערב הפסח. מכאן קשה
להא דא"ר לוי בשילהי הנזקין (גיטין
דף ס.) וס' ח' פרשיות נאמרו בלואו
יוס שהוקם המשכן וקא חשיב פרשת
טמאים ופירש שם בקונט' ויהי
אנשים אשר היו טמאים לנפש וגו'
ולא ימכן כדמוכא הכא שהיה צער
הפסח והמשכן הוקם בלואו צניסן
ואפילו לר"ע לא ימכן לפי הספרים
דגרסינן בפסחים כ"ה האשה (דף ס.)
רז סבר לה כ"ע דאמר מישאל
וואלנץ היו שאל שציעי שלהם להיום
בערב הפסח ומיהו אותה גירסא ליתא
אלא ר' יצחק גרס התם ונראה לפרש
פרשת טמאים דשרף ונבלה וכו' וזה
ונדה לפי שהוצרכו לומר על טומאת
מקדש וקדשו: מושם דאמא
ומן חיובא. ואין להקשות מזה
דדרשינן בריש טבול יוס (בבבא
דף ק.) וס' דהולך לשחוט את פסחו
מטמא למת מלוא מולאחמותו אפי'
לאחר חלות דמת מלוא שאני והא
דדייק הכא מבחייתא דקמני למת
מלוא נטמא לא מת מלוא ממש אלא
כלומר לקרובים כדפירש בקונטרס
ולאחר חלות הוא דאין מטמא
כדקמני התם אמרת לא יטמא אבל
קודם חלות יטמא כדקאמרין התם
ציוס הכא מבחייתא דקמני למת
הפסח וגמנו אחיו הכהנים וטמאוו
צעל כרחו אבל קשה (לרבה) דאמר
התם ארי וארי לאחר חלות כאן
קודם ששחטו וחרקו עליו כאן לאחר
ששחטו וחרקו עליו אלמא מטמא
לקרובים אפי' היכא דמטא זמן
חיובא (ו) זמן הפסח מאחר שלא שחטו
וחרקו עליו ואין לומר דהוא גופא
ילפינן מחמת דפטור מק"ש דלמלא
שאני ק"ש דלית ביה כרת כדקאמר
הכא ולא אחי מתיא פסח דאיכא
כרת ומתיא זמן חיובא: אין שמחה
א"א בחופה. משמע מכאן דאם
יאל חתן מחופתו אפי' כלתו עמו
והולכים לאכול צבית אחר דאין

בזכרין שהשמחה במשעו ולא ברכת חתנים כיון דאין שמחה אלא
בחופה ובפ"ק דכתובות (דף י:) וס' אמרינן נמי בזכרין ברכת
חתנים צבית חתנים משמע דוקא במקום חופה דהוא בית חתנים
ומיהו אין ראיא משם דלמלא לאפוקי מדריי יהודה קא אחי דאמר
אף צבית האירוסין בזכרין אותה וזכרין לדקדק מה היא חופה דאי
במקום שזכרו תחלה ברכת נישואין קרי ליה חופה פעמים שאפי'
בזכרין העיר בזכרין אותה כשהעם מרובין ואין יכולין ליכנס
צבית אלא במקום עיקר ישיבת חתן וכלה קרי ליה חופה ולא מקום
העשוי לאקראי צעלמא וס' בזכרין ברכת חתנים כל שצעה:
וחייבין בק"ש. כדפירש בקונט' דמלוא כוונה אינו אלא פסוק ראשון
ויכולין לישב דעתן שעה קטנה כדי לקרוא פסוק ראשון:
חתן

שאין לה אלא שלש דפנות וכו' לשחק עס כלתו: פריי. שמי
הרגל קיימא לן במועד קטן (דף ס.) דאין נושאים נשים במועד: פטורין מן הפסח. דבעיא כוונה: ומן הפסח. משום דשכיחא
שכרות וקלות ראש: וחיובין בקריית שמע. דמלוא כוונה אינו אלא פסוק ראשון ויכולים לישב דעתן שעה קטנה כדי לקרוא פסוק ראשון:
משום

בו א מיי פ"ו מהל' קרבן
פסח הלכה ב סמג
עשירי רד"ק
בב א מיי פ"ק ד מהל'
אלה הלכה ט סמג
עשירי דרנבן ד טו"ע א"ח
ס' לא ספיק ה וטו"ע
י"ד ס' שפ ספיק א וס' י
בב ד מיי פ"ו מהלכות
שפס ספיק א:
טובה הלכה ג סמג
עשירי מג טו"ע א"ח ס' י
תמ ספיק ה:
ל ה מיי שם טו"ע שם
ספיק ו:
לא ד טור וכו' ס' ס:
לב ד (מיי פ"ו מהל'
תחלה סמג עשירי יט
טו"ע א"ח ס' ק ספיק
א) טור א"ח ס' לח:
לב ח מיי פ"ד מהלכות
תפילין הלכה יג סמג
עשירי כ טו"ע א"ח יומן
לח ספיק ו:

רבינו חננאל

ר' יהודה אומר מישאל
ואלנץ היו שנשאו נדב
ואביהו, ר' יצחק אומר
אם נושאי ארונו של יוסף
היו, יכולין היו לנטר,
ואם מישאל ואלנץ היו,
יכולין היו לנטר, אלא
קובי' מת מצוה היו, וכל
שביעי שלהן להיות ערב
הפסח, שנא' ולא יכלו
לעשות הפסח ביום ההוא.
מכלל המתעסק במצוה
פטור מן המצוה האחרת.
ושנינו צריכא זו וזו דאי
אשמעינן גבי פסח כו'.
אמר רב וברא משמיה דרב
אבל חייב בסוכה, ולא
דמי למצטער דהוא פטור
מן הסוכה. ת"ר חתן וכל
השוכבין וכל בני חופה
פטורין מן התפילין, ומכל
מצות האמורות בתורה,
וחייבין בקריית שמע.

מסורת הש"ס

[illegible]

(א) תום' ד"ה משום צקי
וכו' הלכה בן כדפירשתי:

שְׁלוּחֵי מִצְוָה אָנָּה.
לְהַקְבִּיל פָּנֵי רֹאשׁ הַגּוֹלָה,
לְהִיבֹא אִתָּם לְהַקְבִּיל פָּנֵי
רִבּוֹ בְּרָגַל וּפְטָרִיקָן, כְּדָמֶן
שְׁמוֹ מִזֶּה פְטָרִיקָן
עַל הַסּוּכָה (לְעִיר יִי).
כְּדִמְעִים בָּר בִּי רַב.
הֵדִינוּ כְּפִינָה, לְכִפִּינָה אוֹסֵל
הַנֶּאֱכָל בְּצִלֵּינָה אַחַת הִיא,
כְּדִמְרִיקָן בִּפְּנֵי בְּמִרָה דְּיוֹמָה
(פ). מִלֵּל הַזֶּה אֶשֶׁר יִלְכֵּל
(לְקוֹמ בִּז).

ממשו"ר, שילא אמרו,
 וכן פשוט, להחשיב
 וכל פני החופה חשיבין.
 ויצא ר' חנוני בן עקביא
 (ובתבין) וזמר (מכילתא)
 פסרים (מכילתא) ומזוזה
 וכן ותגריה ותגרי תגריה,
 וכל העוסק במלמכת
 שמים, לאתויי (וכן)
 וכל, פ"ט חשיבין בקריית
 פז, ופטורין מן התפלה
 וכן התפילין, ומכל מצות
 האמורות בתורה, לקיים
 ב'ר' ר' חנניאל אמר
 המצות במצוה שטור מן
 המצוה, ר' חנניאל דריש
 יום, פטורים מן הסוכה
 ויום וחייבים בלילה.
 חללים דרישין בלילה,
 שטורים בלילה וחייבים
 ויום, הולכי דרכי מצוה
 שטורים ביום ובלילה מצוה,
 כדכרסא דרבא ורבא רב
 זכור, הוה חתן ושרא

בסוכות תשבּוּס) כעין ישיבת ביתו כש
שכל השנה אינו נמנע מלכת בדרך
בסמורה כך כל ימות החג שאינו יוס
טוב לא להאריך הכבוד למנוע:
והולכים לדבר מזה פטורין ביום
ובלילה. אף על פי שאין הולכין ביום
ביום ומשום דטרודים ודואגים
במחשבת המזהר ובמקוניה פטורין
מן המזהר: שנוחי מזה אף. שבחנו
לשמוע הדרשה והקבץ פני רש
גומא: ארפא. על שפת הנח:
שומרי גנות ופרדסין. אין זוין משם:
ובעין פדורו. בדרך שהוא דר כל
השנה בביתו הזקיקתו תורה להניח
ידרמו ולדור כלן בסוכה עם מטותיו
ובלי תשמישו ומנעמיו זה אינו יכול
להבדילן עם מפני הטורח: פרעה
הקבץ לגנב משל הדיין הוא ואף
כאן הגנב רואה אותו יושב בסוכה
בזילה והוא נכנס וגונב הפירות לרוח
שאהא תמיד לפניו ויכול לשומרין ואין
שכח פרעה קוראה לגנב: רבי יוסי
ברבי. יוסי החכם שחזק חריץ שבדורו
והוא ר' יוסי בן חלפתא: למגנא
בזילתא. ואע"פ שיש לה גג וגובה
עשירה והיו כאלו חוץ לסוכה: משום
בבין. צילל"ש: סרחה דגריגשא.
קרקע לבנה שהיו חסין בה קרקעית
הסוכה: מאטער. שסוכה מאטעמו:
סרחה או סלס. שמים או שלש
פעמים יתן לתוך פיו מורשיל"ש:
דדעטעים דר צי רב ועייל ללנה.
בבוקר כשהולכין לבית המדרש ודואג
שמה ימסכו השמועות וטועם מלא
פיה וסותה: ירדם. שמה תחטטפן
שינה וישן קבע: אבל לא שינת קבע.
שמה יפיה בזה: מוסר שינתו לאחר.
ואומר לחברו אם ארדם השיירי
וערביך ערבך. שמה אף הוא
ישב וישן: בין בדין. דואג לא
ירדם: רבא אמר. לשמה ירדם לא
חיישין הלכך בתפילין שרי וסוכה
היינו טעמא דאסור שינת ערבי לפי
שאין קבע לשינה ואין בה חילוק בין
קבע לערבי לשינה סוכה שאין אדם
קבע עמלו לשינה שפעמים שאינו
אלא מנמנם מעט ודין בזה הלכך
זו היא שינתו וגבי תפילין דטעמא
שמה יפיה בזה ולא משום אסור
שינה בניים פורתא לא אחי לדי
הפחה: דנקיט להו בדיה. לא
קבע ולא ערבי שמה יפלו מידו:
דמחיה בדיה. ערבי מותר וקבע
לאסור שמה יפיה: דפרים סודרא
עליהו. הניחם אלל מראשותיו בין
קבע בין ערבי דלא נתנה תורה
למלאכי השבת: וראה קרי. כריך
לסלקן מראשו צעוד הקרי עליו:
ולא

חתן פטור מקריאת שמע. טרייד ושאר בני חופה חייבין לית להו להני תנאי העוסק במזוזה פטור מן המזוזה כדפירש בקובץ וקשיא דאי לית להו א"כ יתחייב חתן בסוכה ומשמע דבחנת פוטר יומת מת"ק לכך נראה דקסבר חתן איז יכול לכזין דעתו כלל אפי'

בפסוק ראשון אצל שאר בני חופה יכולין לכוין ואקריאת שמע לחודיה קאי ובכולהו אחרוני מודי תמיך: **ומכל מצות האמורות בתורה.** מהו דלעניינא בנתיבא למיתסא: הני אגב דחשיבניהו קרייתא קמייתא: **הור"י** דרבים ביום. כל זה נפקא ממשבו ענין תדורו שזכר שאלם צביתו אינו נמנע מללכת לדרך וכן מנעטער דפטור לעיל מן הסוהר היינו ממשבו ענין תדורו דאין אלם דר צמקוס שמנעטער: **וחייבין בדיעה.** כשאלם לן צליה צייט: **פרצה** קוראה אננב. לאו משום דלית ליה לרבא דרשא דמשבו ענין תדורו דצייטא היא לקמן בפירקין (דף סח:):

ואפילו חש בעיניו. **אע"פ** אין
 צו סכנת עין דסכנת
 אבר כסכנת נפשות אפילו לחלל עליו
 את השבת כדמוכא פרוק אין ממדין
 (ע"ז דף כח.) גבי עין שמהרה:
משום בקי. **אע"פ** שזכ"ק
 (דף י"א.) דרש רבה בר
 רב הונא מותר לישן בזילת חתנים
אע"פ שיש לה גג ואע"פ שגבזיה
 עשרה און הלכה ^(א) (כרבה) כדפרישתי
 שם: **רמיה** (א) תלה. פירש
 בקונו' שחם או שלש פעמים ימן
 למוך פיו מורש"ל בלע"ז ויש ספרים
 שכתבו בהן תרמי תלה צימי והכל
 אחד כדמוכא לקמנ"ש גבי לימא תהיו
 תיובתיה דרב יוסף ואזוי דשיעור
 בית הבעלה כצלה ונבטקו ממין
 כדטעים לוראס מדרבנן ואילו לכלה
 שזה מלא פיו דהיינו כצלה ושיעור
 זה דוקא כפת דפירי לאו בעי סוכה
 כדמסקי פרוק בתרא דיומא (דף עט:
 וסו) דקבע דידה ככילתו עראי דתע
אבל שינת קבע לא. והא דאמר

פרק במה טומנין (שבת דף
מט. וסע) תפילין לריבין גוף נקי
כאלישע בעל כנפים ואמר אצ"י
שלא יפית בהן ורביא אמר שלא ישן
בהן לאו דשרי רביא לישן דהא
אסר לאו גופיה הכא הלא אשכח קסבר
אע"פ שאינו זוהר בשניה כאלישע
מניחן כיון דזהיר שלא יפית דשניה
גופה אינה אלא גורה שמה יפית:
היישן בתפילין מתוך הלשון
משמע דרבי יעקב שרי
אפי' שינת קבע דאי לאו הכי במאי
פליגי וי"ל דכולהו מודו בשנית קבע
דאסיר ופליגי בזמילתיה דרבי נתן
דבסמוך דשרי לישן תפילין ביום
שאין דרכו לישן שינת קבע וזלילה
חולץ אפילו בשנית עראי דלמא ממליך
ישן שינת קבע ור' יעקב לא חייש
לזמנא ממליך:

נבטלו

אלא אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן: ²⁹במנחה ראשו בין ברכיו עסקינן רבא אמר אין קבע לשינה תני חדא ישרא
אדם בתפילין שינת עראי אבל לא שינת קבע ותניא אידך בין קבע בין עראי ותניא אידך ³⁰לא קבע ולא עראי
לא קשיא ³¹הא דנקיט להו בידיה הא דמנחי ברישיה הא דפריס סודרא עלויה וכמה שינת עראי תני
רמי בר יחזקאל כדי הילוך מאה אמה תניא גמי הכי הישן בתפילין ורואה קרי ³²אורחו ברצועה
ואנינן

[illegible]

צינצל"ש (צילצל"ש).
יתושים.
מורשיל"ש. מלוא הפה.

רבינו חננאל (המשך)

ורדלא, הוו נג אקראה
הזאת, אמר אנן שלח
נער אנו פטרקין, דא
בשמה העיר ביום, פטרון
אם הסכה ביום וחייבין
לבלול, שומרי העיר
לבלול, פטרון אם הסכה
ביום וחייבין ביום
שומר גנות ופרדסם,
פטרון וכו' וכללם.
פטרון ומשפחתן וכו'
אם פשה ביום לא חלה
אין כן כנסה אליו, ואפי'
חולה קצין בו כנסה, ואפי'
שכניו או בראשו,
וכן כללהו ורסקתו, וכו'
אנו ומשפחתנו פטרון אם
הסכה, וכו' חלה מצטרף
לכבוד פטור, ואפי' אני
מצטרף אל שומר קצין
אם שומס חליצתו וכו'
בה, פטור. וכל שכן אם
הסכה בדבר שחליצתו
מאור, כמה היא אפילו
שרא ששנונו וסבולין
לחן, לטוב, וב דוק אמר
שחיסם לטוב, וכו' חלה
אל שומרם ביום וכו'
אנו ויולי כללה, וכו' ו
ישן אלא בתפילין שנת
אדם אכל אל שנת אדם
בדמיתו בריהו, שכן
בן ראש, כרספמי
סדקת עליהן, וכו'
ולא עראי, בתקע לה
השומר, וכו' חלה חליצת
וראה קצין חותן בריהו
בדמיתו בריהו, וכו'

(ח) לפנינו בש"ס ובר"ף הגי' פטורין מק"ש, ואולי דט"ס נפל בדברי רבינו וקצת י"ל ע"פ דברי התוס' ד"ה חמן ודו"ק.

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

כו:

עין משפט
גר מצוה

מסורת הש"ס

(א) יומא פט, (ב) [עפרש"י שבת קנד: ד"ה שמים בידי דלם], (ג) [אוריבון יעב"ץ], (ד) [לא דע מקומו דנקידושין ע: גרש"י ד"ה כי טובי ובחבובות קרא, אסור ללכת כי לא פירש ופי' בגיטין ד, ט] (ה) [נעיל כה].

תורה אור השלם

1. עד מתי יצא תשכב
מתי תקום משנתך:
משלי ר ט

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בפעיל וכו'
דמפרש במקום אחר. עין
במשניות טועה ביהודה
מהדורה מניחא ח"ס סי'
כ:

לעזי רש"י

אלצ"ש (אליני"ש).
נישמות.

מוסף רש"י

העולם לסוכה. כל
כניסה דסוכה נקטת בגשון
עליה במסכת סוכה, לפי
שרותן עושין סוכותיהן
גגן (שבת קנד:).
גשון במפה וכו'. שלשה
קולין נהג בו, אחת של
טל ידיו אלא במפה כרך
ידיו משום אכילת הדעת
וחון לסוכה אכלו ולא בייך
אחריו (יחזקאל עט:).

ולא יאחו בקליפה. הן תפילין עומן דפוס מושבן ורוען^א ודומה לו
במס' גיטין בהנחיקין (דף נח). ארבעים סאה קלוי תפילין: לישן
ציוס. מפני ציטול תורה: דמר. רבה בר רב הונא: כרב דמנמו
למד מדת שינתו שהיה ישן רב ציוס כשיעור זה: דרב רבנן. ורב

למדה מרביו הקדוש שגדל אללו:
ורבי כדוד. כך קבל מאבותיו שו
היתה שינת דוד מלך ישראל: שישן
נשמי. אלצ"ש: פה וי"ס. ציוס:
כמיעל מפומבדיתא לני כוזי. *דמפ'
ז' במקום אחר דהו שיתא פרסי:
הנכנס לישן. שאין כוונתו אלא לישן
ואינו מהרהר לדבר אחר: ראה חולץ.
תפילין: ראה מניח. לפי שציוס אין
לדבר לשמוע עם אשמו ולא לישן קבע:
צילנה חולץ. אפי' לשינת ערפי דלמא
מימלך וישן קבע: סילידי. בחורים:
לעולם חולצין. ואפי' ציוס: שרגילין
בטומאה. קס"ד שמת יראו קרי
שהרהור מני ציוס: לימא קא סבר
רבי יוסי כו'. ומינעני לן למינעבד
כוותיה שהלכה כמותו ברוב מקומות
דקיימא לן נימוקו עמוג'יטין דף
סו:). שמת יצאו וכו'. והא דלא

אסור לצוות לנהוג בהן קלות ראש:
עסקינותן. ושמא נגעו במקום
הטינופת: באתנא' אונס פחות
מכניפה. מאכל פחות מכניפה:
נטלו במפה. לא נטל ידיו אלא
כרך במפה ידיו משום נקיות דקסבר
פחות מכניפה לא צעי נט"י ולא צעי
סוכה ולא צעי זכרת המזון לאחריו
דדריש כרבי יהודה (ברכות דף מט:).
ואכלת ושבעת וזכרת אכילה שיש בה
שביעה והיינו כניפה אכל לפינוי בכל דהו
צעי זכרה שהרי נהנה ואסור ליהנות
מן העוה"ז בלא זכרה: גב' מעשה
לפסוק. ובי דרך המדברים להביא אחר
דבריהם מעשה הסותר דבריהם דקמי
רישאם' אולכין ושותין ערפי חוץ לסוכה
ומציא מעש' דלעשימ' תפילין לר' קור':
הכי

ואמרו
דא"ר חייא בר אבא אני ראיתי את ר' יוחנן שאל כל זית מלית זכרך עליו תחילה וסוף אל"ר ר' ירמיה לר' ירמיה בריך ר' יוחנן
אחית מלית ביון דשקליה לגרעינתיא כר ליה שיעורא אמר ליה מי סברת כיון גדול צעין ציוני עשין והיה זית דאחית לקמיה
דר' יוחנן זית גדול היה דא"ר דא"ר דשקליה לגרעינתיא פש ליה שיעורא והשתא אי הוה עובדא דהש"ס שלנו היינו הדין דירושל' א"כ חולק
על שלנו ולא סמכין עליה מדלא שני ליה משום דבריה הוה אכל שמת שני מעשים היו והיה דירושל' היה זית שלם ואכלו עם הגרעין
דהו בריה אכל ההוא דהש"ס שלנו לא היה צו גרעין שכן סתם זית מלית בלא גרעין הוה ולא היה בריה והלכך לתוך דגדול
היה חית דירושלמי קטן מזית ציוני היה והרואה להוילא ענמו מספיקא לר' שאל כל זית מלית זכרך עליו תחילה וסוף אל"ר ר' ירמיה לר' ירמיה בריך ר' יוחנן
זכרה שלאחריה אכל לפינוי מברך אפי' פחות מכית דבר דלפניו לא צעין שיעור דאסור ליהנות צוה"ז בלא זכרה כדמשמע
מעובדא דר' לודק דקאמר' משום דסבר לה כר' יהודה משמע הא לפינוי בריך וכן פירש בקונ' ואחריו
דירושלמי בתלפת פרק כ"ד מברכין כל שאומר עליו שלש זכרות אומר לפינוי המזון אחריו וכן הארץ וכל שאין אומר עליו ג' זכרות
אין אומר עליו המזון אחריו לחם מן הארץ הדין הרי פחות מכית דאין אומר עליו שלש זכרות מעתה לא יאמרו לפינוי המזון לחם
מן הארץ הא א"ר יעקב בר אבא לשאר מינים נזכרה פ' לא אחת לחלק בין דבר שיש בו כשיעור לדבר שאין בו כשיעור אלא אחת לחלק
בין פת לשאר מאכל של חמשת המינים כגון מעשה קדירה שאין מברכין אחריו ג' זכרות וכן כוזא דארעא ופת הבאה בכיסקין כי לא קבע
סעודתיה עליה ופת אורו ודוחן שאין מברכין אחריהם שלש זכרות אין אומרים עליהם המזון לחם מן הארץ וא"ע' דברים כ"ד מברכין
(שם דף נה. וסס) נפקא לן ברכה בתחלה בק"ו מנסוק כשהוא שבע מברך כשהוא רעב לא כ"ש מ"מ לא שייך למימר דיו וצמחשו מברך
בתחלה א"ע' דלל מברך בסוף דאוחו ק"ו אינו אלא גלוי מלתא בעלמא דזכרה לפינוי לאו דאורייתא כדתנן פרק מי שמתו (שם דף כ:)
בעל קרי על המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפינוי וכן בפ' היה קורא (שם דף טו. וסס) מניח הפועלים שהיו עושין מלאכה אכל בעל
הבית אולכין פתן ואין מברכין לפניה אכל מברכין לאחריה שתי זכרות ולענין שתי נראה שמברכין אכיות יין על הגפן ועל פרי הגפן
א"ע' דלגגי יוה"כ לא הוה שיעור חשוב בפחות ממלא לוגמא כדאמר פ' בתרא דיומא (דף עג: וסס) לא ילפינן מיניה זכרה היין לאחריו
מלך דלענין אכילה הוה שיעורא ציוס הכפוסים כזותצת וליענין ברכה מייחיד לאחריו זכרות דהלכה כרבי מאיר דפרשית ופי' למ"ד
לענין קידוש דא"כ מלא לוגמא הלכך לברך אחריו נמי יכול להיות דלא צעי מלא לוגמא ומייה קמא היה נראה לדקדק דמרי' ר' מאיר דמרי' ר' מאיר
דצעי כניפה דפסק שלשה שאלו (ברכות דף מט: וסס) דריש ר"מ ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתי ואכילה זכיות ור' יהודה דריש ואכלת
ושבעת זו אכילה שיש בה שביעה ואי זו זו כניפה וכיון דנפקא לן לר"מ שתי מושבעת א"כ צעי כניפה דלא הוה שביעה בפחות ושמא יש
לחלק בין שתי לאכילה דלמא שביעה בשתי הוה בפחות מכניפה וכל הני שיעורין דרבנן יניחו כדמוכח פרק מי שמתו (שם דף כ: וסס)
דאמר' הכא במאי עסקינן דאכל שיעורא דרבנן ולענין זכרה דלאחריו לא מנינו שום שיעורא אלא כית לר"מ וכניפה לר' יהודה וקרא
אסמכתא בעלמא דמלא לוגמא שביעה גמורה והא דאמר' פרק שלשה שאלו (שם דף מט: וסס) שמעון בן שמש לגרמיא הוה דקבע
משמע דאין מוילא אחריו ידי חובתן עד שיאכל כית הא זכיות דגן מוילא א"ע' שהמלך והמלכה מסתמא אכלו כדי שובען לא דמי
גדול דרבנן לקטן דרבנן דלא מפיק דאורייתא דהא גדול אפילו לא אכל כלל היה ראוי (להו) להוילא אחרים וכן פירש שם בקונטרס:
ואמרו

נשאל במפה. פירש בקונ' משום נקיות וצחם פירש כן דרבי
לודק כהן הוה כדמוכח פ' מי שמתו (ברכות דף יט: וסס)
פרק כל פסולי המוקדשין (ברכות דף לו.) והיה אוכל על טהרת
תרומה וידים שניות הן ופוסלות את

זכר דבפ"ק דשבת (דף ז. ד) דאפי'
פחות מכניפה מקבל טומאה כדמוכח
פרק שני דמס' טהרות (מ"א) דתנן
אין צו כניפה הוה טמא והכל טהור:
ולא בירך אחריו. סבר לה כרבי
יהודה דפסק שלשה שאלו
(ברכות דף מט: וסס) דדריש ואכלת ושבעת
וזכרת אכילה שיש בה שביעה דהיינו
כניפה ור"מ פליג ואמר דמברכין
בכית ונראה הלכה כוותיה מדאמר'
פרק כ"ד מברכין (שם דף נה: וסס)
א"ר חייא בר אבא אני ראיתי את
ר' יוחנן שאל כל זית מלית זכרך עליו
תחלה וסוף ועוד אמר' פרק שלשה
שאלו (שם דף מט: וסס) א"ר חייא
בר אבא א"ר יוחנן לעולם אינו מוילא
זכיות ידי חובתן עד שיאכל כית
דגן וכן אמר רב הונא בר יהודה
משמיה דרב ומתוך הירושלמי משמע
דזכריה לא צעין כית דאפילו
פרידה אחת של ענב או פרידה אחת
של זיתא טעונה זכרה לפניה
ולאחריה והכי איתא בירושל' דריש
כ"ד מברכין ר' יוחנן נסב ויתא
בזר לפינוי ולאחריו והוה ר' חייא
בר אבא מסתכל ביה ואמר ליה ר'
יוחנן כניפה מה את מסתכל בי
לית לך כל שחור ממני שבעה טעון
זכרה לפינוי ולאחריו אית ליה ומה
כריכא ליה מפני שגרעינתו מנעטתו
ולית ליה לרבי יוחנן שגרעינתו
מנעטתו מה עבד ליה ר"י משום
זכיה מילתיא דרבי יוחנן אמרה שכן
אפילו פרידה אחת של ענב או פרידה
אחת של רימון שהיא טעונה זכרה
לפינוי ולאחריו וזה"ש שלנו יש כעין
מעשה זה פרק כ"ד מברכין (שם דף

נח):
דא"ר חייא בר אבא אני ראיתי את ר' יוחנן שאל כל זית מלית זכרך עליו תחילה וסוף אל"ר ר' ירמיה לר' ירמיה בריך ר' יוחנן
אחית מלית ביון דשקליה לגרעינתיא כר ליה שיעורא אמר ליה מי סברת כיון גדול צעין ציוני עשין והיה זית דאחית לקמיה
דר' יוחנן זית גדול היה דא"ר דא"ר דשקליה לגרעינתיא פש ליה שיעורא והשתא אי הוה עובדא דהש"ס שלנו היינו הדין דירושל' א"כ חולק
על שלנו ולא סמכין עליה מדלא שני ליה משום דבריה הוה אכל שמת שני מעשים היו והיה דירושל' היה זית שלם ואכלו עם הגרעין
דהו בריה אכל ההוא דהש"ס שלנו לא היה צו גרעין שכן סתם זית מלית בלא גרעין הוה ולא היה בריה והלכך לתוך דגדול
היה חית דירושלמי קטן מזית ציוני היה והרואה להוילא ענמו מספיקא לר' שאל כל זית מלית זכרך עליו תחילה וסוף אל"ר ר' ירמיה לר' ירמיה בריך ר' יוחנן
זכרה שלאחריה אכל לפינוי מברך אפי' פחות מכית דבר דלפניו לא צעין שיעור דאסור ליהנות צוה"ז בלא זכרה כדמשמע
מעובדא דר' לודק דקאמר' משום דסבר לה כר' יהודה משמע הא לפינוי בריך וכן פירש בקונ' ואחריו
דירושלמי בתלפת פרק כ"ד מברכין כל שאומר עליו שלש זכרות אומר לפינוי המזון אחריו וכן הארץ וכל שאין אומר עליו ג' זכרות
אין אומר עליו המזון אחריו לחם מן הארץ הדין הרי פחות מכית דאין אומר עליו שלש זכרות מעתה לא יאמרו לפינוי המזון לחם
מן הארץ הא א"ר יעקב בר אבא לשאר מינים נזכרה פ' לא אחת לחלק בין דבר שיש בו כשיעור לדבר שאין בו כשיעור אלא אחת לחלק
בין פת לשאר מאכל של חמשת המינים כגון מעשה קדירה שאין מברכין אחריו ג' זכרות וכן כוזא דארעא ופת הבאה בכיסקין כי לא קבע
סעודתיה עליה ופת אורו ודוחן שאין מברכין אחריהם שלש זכרות אין אומרים עליהם המזון לחם מן הארץ וא"ע' דברים כ"ד מברכין
(שם דף נה. וסס) נפקא לן ברכה בתחלה בק"ו מנסוק כשהוא שבע מברך כשהוא רעב לא כ"ש מ"מ לא שייך למימר דיו וצמחשו מברך
בתחלה א"ע' דלל מברך בסוף דאוחו ק"ו אינו אלא גלוי מלתא בעלמא דזכרה לפינוי לאו דאורייתא כדתנן פרק מי שמתו (שם דף כ:)
בעל קרי על המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפינוי וכן בפ' היה קורא (שם דף טו. וסס) מניח הפועלים שהיו עושין מלאכה אכל בעל
הבית אולכין פתן ואין מברכין לפניה אכל מברכין לאחריה שתי זכרות ולענין שתי נראה שמברכין אכיות יין על הגפן ועל פרי הגפן
א"ע' דלגגי יוה"כ לא הוה שיעור חשוב בפחות ממלא לוגמא כדאמר פ' בתרא דיומא (דף עג: וסס) לא ילפינן מיניה זכרה היין לאחריו
מלך דלענין אכילה הוה שיעורא ציוס הכפוסים כזותצת וליענין ברכה מייחיד לאחריו זכרות דהלכה כרבי מאיר דפרשית ופי' למ"ד
לענין קידוש דא"כ מלא לוגמא הלכך לברך אחריו נמי יכול להיות דלא צעי מלא לוגמא ומייה קמא היה נראה לדקדק דמרי' ר' מאיר דמרי' ר' מאיר
דצעי כניפה דפסק שלשה שאלו (ברכות דף מט: וסס) דריש ר"מ ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתי ואכילה זכיות ור' יהודה דריש ואכלת
ושבעת זו אכילה שיש בה שביעה ואי זו זו כניפה וכיון דנפקא לן לר"מ שתי מושבעת א"כ צעי כניפה דלא הוה שביעה בפחות ושמא יש
לחלק בין שתי לאכילה דלמא שביעה בשתי הוה בפחות מכניפה וכל הני שיעורין דרבנן יניחו כדמוכח פרק מי שמתו (שם דף כ: וסס)
דאמר' הכא במאי עסקינן דאכל שיעורא דרבנן ולענין זכרה דלאחריו לא מנינו שום שיעורא אלא כית לר"מ וכניפה לר' יהודה וקרא
אסמכתא בעלמא דמלא לוגמא שביעה גמורה והא דאמר' פרק שלשה שאלו (שם דף מט: וסס) שמעון בן שמש לגרמיא הוה דקבע
משמע דאין מוילא אחריו ידי חובתן עד שיאכל כית הא זכיות דגן מוילא א"ע' שהמלך והמלכה מסתמא אכלו כדי שובען לא דמי
גדול דרבנן לקטן דרבנן דלא מפיק דאורייתא דהא גדול אפילו לא אכל כלל היה ראוי (להו) להוילא אחרים וכן פירש שם בקונטרס:
ואמרו

מד א טושי' ח"ס סי'
ללא ספק: ח'
מח ב טושי' ח"ס סי' ד
ספק טו:
מו ג טושי' סי' רלא:
מו ד מ"י פ"ד מהלכות
תפילין הלכה כל סמג
עשין ככ טושי' ח"ס סי'
מ ספק: ו'
מח ה ו מ"י פ"ו מהל'
סוכה הלכה ו סמג
עשין ככ טושי' ח"ס סי'
תולט ספק: ז:

רבינו חננאל

ואינו אחוז בקציצה, פי'
היא הטבלא, דברי ר'
יעקב. וחכמים אומרים
ישן אדם שינת ערפי,
הוא כד הלך מאה
אמה, אבל שינת קבע
יותר מזה [אסור]. אמר
רב אסור לאדם לישן
ביום יותר משינת הסוס,
והוא שחין נשמי. תניא ר'
יוסי אומר הילדים, בזמן
שנשותיהן עמהם, חולצין
בין ביום ובין בלילה,
ואחר כך ישנים. ואקשינן
ש"מ בעל קרי אסור
בתפילין. ושנינו מפני
שרגלין בטומאה. (ת"ש)
[ש"מ] בעל קרי אינו
אסור בתפילין. ת"ר שבת
ורישו משתחו בתפילין,
אינו אחוז לא ברצועה
ולא בקציצה, עד שיטול
ידיו ויסירם מראשו, מפני
שהידים עסקניות הן.
מעשה שהביאו לרבן יוחנן
בן בריה לטעום התבשיל
אלא שרץ להחמיר על
עצמן. אבל הלכה, אוכל
אדם אכילת ערפי חוץ
לסוכה, והרובה להחמיר
על עצמו מחמיר.

כז.

בסוכה. בלילה הראשון חובה
מכאן וכו'.

(ב) בבית"י הוצא הירושלמי
להלן כח א' לפני המשנה דמי
שהיה וכו' והעמקתיו כאן
מפני הענין.

(ג) ז"ל או משום דלא הוי
עסקיה טעם כלום עד דמפני
מוסף וכו'. וכ"ה שם
בירושלמי.

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

כז:

עין משפט
נר מצוה

(א) [נעיל ט.ז. ט] [נעיל
כ.ב. א] [נלקמן כט. ל.
ה. מל: פסחים לח.א.
ד] [נלקמן לה. א] [נעיל
ט.ט. ו] [נעין מוס' פסחים
קט. ד"ה שחמ"א ושחמ"א,
י"ה טו. ט. ח] [נחמ"א
פ"א ה"ה ע"ש, ט] [נחמ"א
טו. א] [נלקמן כח.א.
ט] [נכרות ט: וסוף מס'
כלה ועי' מנ"ח ט' קט,
ז שנת קסט: קלו: עירובין
מד. ט] [שאל יאמר המיר
את הדבר כ"ה ב"מ, א.
ו] [נ"ל דעבדיה, ט] [נ"ל
ומדמדיקין עי' מהר"ם
ורש"ל, ע] [רש"ל מ"ו
ועי' רש"ל,

תורה אור השלם

1. חג הסוכה תעשה לך
שבועת ימים באספק
מזבחה ויזקקת:
2. ולקחתם לכם ביום
הראשון פרי עץ הדר
כפת תמרים וענף עץ
עבת וערבי נחל
ושמחתם לפני יי'
אלהיכם שבועת ימים:
ויקרא כג ב
3. בסבת השבוע שבועת
ימים כל האזרח
בישראל ישובו פסחיה:
ויקרא כג ב
4. ונתתה הדסק בבית
אשר תאמר נפשך בבקר
ובצאת ובין ובשבת בבית
אשר תשאליך נפשך
ואכלת שם לפני יי'
אלהיך ושמחת אתה
וביתך: דברים יד כו
5. ויאמר מרדכי את
הקבת אליו היום לא
חדש ולא שבת ותאמר
שלוש: מלכים ב ד כג

מוסף רש"י

ראין עושין סוכה
בחולו של מועד. אם
לא עשה מתחילה (יעיר)
לכס ולקחתם לכם
וכי' משלכם לכם
משלכם משמע (דקון טא).
לא מפני שהפליגו
בדברים. והפירושו לדברים
אחרים בלשון המסכתין
לדמות כשאי יודע להשיב,
אלו היה אצל לא אמר
דבר שלא שמו מרבו (יומא
טו). פקק החלוק. כגון
לחיות הגג (שבת קלז).
בזמן שקשור ותלוי.
שאי נגרר בלוק, שהחל
שהוא קשור זו איט מגיע
ללוק (שם קכח). ואם
לא אין פוקקין בו.
דמיון כמקוץ על הענף
(שם) דמיון לזונה, שמוקף
על סמיכות בית, ואע"פ
שאינו הוא שחי יחזור
וישפוטו (עירובין סד).

אין יוצאין מסוכה לסוכה. (לכלול צו ולישן צו או היום צו ומחר
צו: ואין עושין סוכה בחולו של מועד. מי שלא יצב בסוכה י"ט
הראשון: עשה סוכה לשם חג של שבעת הימים. שמעת מינה דאין
עושין סוכה בחולו של מועד דאיה לנצבה ושמעינן מינה דאין יוצאין

מסוכה לסוכה דאם כן לאו סוכה
לנצבה היא: פשיטא. דאם סוכה
שנצבה היא: מהו דתימא האי אחריני
היא ואינה לנצבה קמ"ל. הואיל וישב
זה צ"ט וזו להשלים היא סוכה שנצבה
קרינא ביה שמשלומין לראשונה היא:
לכס משלכם. להוציא את הגזול ואת
השאל: כל האזרח ישוב בנסכ
כסיו. דמשמע סוכה אחת לכל
ישראל שישבו בה זה אחר זה ואי
אפשר שיהא לכולן דלא מטי שזה
פרוטא לכל חד אלא ע"י שאלה:
גיטתים. בחולו של מועד: וקטן
שנפגול. נמנו לו צ"י שערות צמוע
ואתא האי לו לרבינו שפועה סוכה
בחולו של מועד מה שאין כן צמחוי
קודם לכן כדאמר ר' אליעזר לעיל:
ורבנן קיון דאמרי עושין סוכה בחולו
של מועד. ואפי' מי שמחוי קודם
לכן ולא עשה לו לא יצטרך ר' יוחנן
לרבינו דכ"ה הו': ברגל. י"ט ראשון
והלך אלו מערב י"ט: אינך משוכני
הרגל. הואיל ולא עמדת צדיקך אצל
אשך: משנה אני את העללין.

אע"פ שלא נצביל הרגל מתעכבים
שהרי כל ימות השנה אינן יוצאין
מחמת עללות אע"פ משכנן אני:
מדוע אם הולנס וגו'. צעלה של
שוממית אמר לה כשאמרה לו אלכה
וארואה עד איש האלהים ואשוכה:
הא דאזיל ואפי' ציומיה. ומשמת
שמנת החג עם אשתו מייב להקביל
פני רבו כגון עיר שנתון התחום
או על ידי עירוב: ששנה בסוכה
של יוחנן כו'. לקמיה פריך הא אמר
ר' אליעזר משנה אני את העללין:
מהו שאפרש עליה סדין. ללל שלא
תשחפך השמש מי אסור משום מוסף
על אהל ערבי צצבת או לא: אין לך כל
שבת כו'. השילו לדבר אחר כדאמר
לקמן (דף כח). שלא אמר דבר אחד
שלא שמו מפי רבו: שלא העמיד שופט.
מושיע את ישראל. אותן שהיו משמת
יהושע ועד שמואל שמשח שאלו למלך
יהושע מאפרים אהוד מצנימן גדעון
ממנשה הרי מצני רחל משתון מדן
בדק מקדש מנפתלי הרי מצני צלחה
אצבן זה בועז מיהודה עלי מלוי מולע
מישכר אלון הזבולני מזבולן אלו
מפורשים אצל עתניאל ויפתח ושמוגר
ויאיר ועבדון לא ידעתי שמות צבתיים
ומראובן ושמעון גד ואשר לא מלאכי
מפורש: הגיע חמה. מתפשטת
ומתקרבת אללס: מליס על פי
נביאים. שאל דוד ע"פ שמואל:
ויא. שלא מ רצה להמיר את הדבר:
לא מפני שהפליגו בדברים. מה
השילו לדבר אחר לא הפליגו הימנו
ולדחותו שלא ללמדו מורה נחמון
אלא שלא אמר דבר כו': אין יוצאין

מסוכה לסוכה. (לכלול צו ולישן צו או היום צו ומחר
צו: ואין עושין סוכה בחולו של מועד. מי שלא יצב בסוכה י"ט
הראשון: עשה סוכה לשם חג של שבעת הימים. שמעת מינה דאין
עושין סוכה בחולו של מועד דאיה לנצבה ושמעינן מינה דאין יוצאין
מסוכה לסוכה דאם כן לאו סוכה
לנצבה היא: פשיטא. דאם סוכה
שנצבה היא: מהו דתימא האי אחריני
היא ואינה לנצבה קמ"ל. הואיל וישב
זה צ"ט וזו להשלים היא סוכה שנצבה
קרינא ביה שמשלומין לראשונה היא:
לכס משלכם. להוציא את הגזול ואת
השאל: כל האזרח ישוב בנסכ
כסיו. דמשמע סוכה אחת לכל
ישראל שישבו בה זה אחר זה ואי
אפשר שיהא לכולן דלא מטי שזה
פרוטא לכל חד אלא ע"י שאלה:
גיטתים. בחולו של מועד: וקטן
שנפגול. נמנו לו צ"י שערות צמוע
ואתא האי לו לרבינו שפועה סוכה
בחולו של מועד מה שאין כן צמחוי
קודם לכן כדאמר ר' אליעזר לעיל:
ורבנן קיון דאמרי עושין סוכה בחולו
של מועד. ואפי' מי שמחוי קודם
לכן ולא עשה לו לא יצטרך ר' יוחנן
לרבינו דכ"ה הו': ברגל. י"ט ראשון
והלך אלו מערב י"ט: אינך משוכני
הרגל. הואיל ולא עמדת צדיקך אצל
אשך: משנה אני את העללין.

אע"פ שלא נצביל הרגל מתעכבים
שהרי כל ימות השנה אינן יוצאין
מחמת עללות אע"פ משכנן אני:
מדוע אם הולנס וגו'. צעלה של
שוממית אמר לה כשאמרה לו אלכה
וארואה עד איש האלהים ואשוכה:
הא דאזיל ואפי' ציומיה. ומשמת
שמנת החג עם אשתו מייב להקביל
פני רבו כגון עיר שנתון התחום
או על ידי עירוב: ששנה בסוכה
של יוחנן כו'. לקמיה פריך הא אמר
ר' אליעזר משנה אני את העללין:
מהו שאפרש עליה סדין. ללל שלא
תשחפך השמש מי אסור משום מוסף
על אהל ערבי צצבת או לא: אין לך כל
שבת כו'. השילו לדבר אחר כדאמר
לקמן (דף כח). שלא אמר דבר אחד
שלא שמו מפי רבו: שלא העמיד שופט.
מושיע את ישראל. אותן שהיו משמת
יהושע ועד שמואל שמשח שאלו למלך
יהושע מאפרים אהוד מצנימן גדעון
ממנשה הרי מצני רחל משתון מדן
בדק מקדש מנפתלי הרי מצני צלחה
אצבן זה בועז מיהודה עלי מלוי מולע
מישכר אלון הזבולני מזבולן אלו
מפורשים אצל עתניאל ויפתח ושמוגר
ויאיר ועבדון לא ידעתי שמות צבתיים
ומראובן ושמעון גד ואשר לא מלאכי
מפורש: הגיע חמה. מתפשטת
ומתקרבת אללס: מליס על פי
נביאים. שאל דוד ע"פ שמואל:
ויא. שלא מ רצה להמיר את הדבר:
לא מפני שהפליגו בדברים. מה
השילו לדבר אחר לא הפליגו הימנו
ולדחותו שלא ללמדו מורה נחמון
אלא שלא אמר דבר כו': אין יוצאין

מסוכה לסוכה. (לכלול צו ולישן צו או היום צו ומחר
צו: ואין עושין סוכה בחולו של מועד. מי שלא יצב בסוכה י"ט
הראשון: עשה סוכה לשם חג של שבעת הימים. שמעת מינה דאין
עושין סוכה בחולו של מועד דאיה לנצבה ושמעינן מינה דאין יוצאין
מסוכה לסוכה דאם כן לאו סוכה
לנצבה היא: פשיטא. דאם סוכה
שנצבה היא: מהו דתימא האי אחריני
היא ואינה לנצבה קמ"ל. הואיל וישב
זה צ"ט וזו להשלים היא סוכה שנצבה
קרינא ביה שמשלומין לראשונה היא:
לכס משלכם. להוציא את הגזול ואת
השאל: כל האזרח ישוב בנסכ
כסיו. דמשמע סוכה אחת לכל
ישראל שישבו בה זה אחר זה ואי
אפשר שיהא לכולן דלא מטי שזה
פרוטא לכל חד אלא ע"י שאלה:
גיטתים. בחולו של מועד: וקטן
שנפגול. נמנו לו צ"י שערות צמוע
ואתא האי לו לרבינו שפועה סוכה
בחולו של מועד מה שאין כן צמחוי
קודם לכן כדאמר ר' אליעזר לעיל:
ורבנן קיון דאמרי עושין סוכה בחולו
של מועד. ואפי' מי שמחוי קודם
לכן ולא עשה לו לא יצטרך ר' יוחנן
לרבינו דכ"ה הו': ברגל. י"ט ראשון
והלך אלו מערב י"ט: אינך משוכני
הרגל. הואיל ולא עמדת צדיקך אצל
אשך: משנה אני את העללין.

מהו דתימא בין דנפלא אחריני היא. יש ספרים שכתבו צו
קמ"ל כיון (דעבדיה) קעבד איהי היא משמע לפי שזונה
אזנה צלותא עניס: ב"ה האזרח בישראל ישוב בסוכות. משמע
סוכה אחת לכל ישראל שישבו בה זה אחר זה ואי אפשר שיהא
של כולם דלא מטי שזה פרוטא לכל
אחד אלא על ידי שאלה כן פירש
צקונת' ועל חס דחק דכיון דכנע
לך למעוטי דשומפין משמע כדמוכח
בראשית הגז (חולין דף קלו). גבי
מרומה וחלה ופלה וטובא דקא חשיב
הסם ואפי' אמרו נמי דכתיב ביה
לכס לשון רבים אמרינן גיט נוחלין
(ב"ב דף קלו): האלין שקטו אמרו
במפיקת הצית ונעלו אחד מהם
ויאלו צו אם יכול ללכו כגון דאיהא
אמרו כיאלו צו לכל חד וחד יאל
ואם לאו לא יאל דלכס משמע שיהא
כולו שלו ולא מקמלו ולא דמי לנצבית
ועירומיכס ומרומיכס דפרק
ראשית הגז (חולין דף קלו). דל
לולב וערבה (לקמן דף מג). שיהא
לקימה לכל אחד ואחד (ו) (ומריצין)
סוכה אחת לכל ישראל שמוע מינה
דלא דרשי לך למעוטי שאלה ומוקמי
ליה למעוטי גזולה ומיהו קשה הא
גבי צנית מריצין דשומפין מדכתיב
נגדיהם וממעמין שאלה מדכתיב
כסותם צפ' ראשית הגז (חולין דף
קלו). וא"כ הכא נמי נידרוש הכי
ולפירוש הקונטרס ינחא דעל
כחך יוצאין בשאלה מדמריצין סוכה
אחת לכל ישראל ומיהו דל' אליעזר
דבעי סוכה שלם אין שנים יוצאין
בסוכה א' לעולם ויהא צריך לכל צני
הצית סוכה לכל אחד וא' ושמה הוה
מריצין מדכתיב תשצו כעין מדורו
(שומפין) שיכולים ליצב יחד בסוכה
אחת ומה שנהגו כל הקהל לקנות
אמרו צשופות ללאת צו דעתן
להקנות כל א' חלקו לחציו צשעה
שהוא מנכר על מנת להמיר דצביל
שנשתחף צו לא גרע ממתנה על
מנת להמיר דשמה מתנה:

פסק החלוק. פירשו לעיל בפרק
קמ"א (דף טו): גבי שכתו
ולא הצילו ספר מורה:
כל

רבי אלעאי בקיסרי ואמרי לה בקיסרין והגיע חמה לסוכה אמר לו מהו
שאפרוש עליה סדין אמר לו אין לך כל שבת ושבת מישאל שלא
העמיד ממנו שופט הגיע חמה לחצי הסוכה אמר לו מהו שאפרוש עליה
סדין אמר לו אין לך כל שבת ושבת מישאל שלא יצאו ממנו נביאים
שבת יהודה ובנימין העמידו מלכים על פי נביאים הגיע חמה למרגלותיו של
ר' אליעזר נטל יוחנן סדין ופירש עליה הפשיל ר' אליעזר מליתו לאחוריו ויצא
לא מפני שהפליגו בדברים אלא מפני שלא אמר דבר שלא שמוע מפי רבו
לעולם היכי עביר הכי והאמר ר' אליעזר אין יוצאין מסוכה לסוכה רגל אחר
הוא והאמר ר' אליעזר משבח אני את העללין שאין יוצאין מבתיהן ברגל שבת
הוא ותפשוש ליה מדידיה דתנן פקק החלוק ר' אליעזר אומר בזמן שקשור
ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו יוחכמים אומרים בין כך ובין כך פוקקין
התם

מסוכה לסוכה. (לכלול צו ולישן צו או היום צו ומחר
צו: ואין עושין סוכה בחולו של מועד. מי שלא יצב בסוכה י"ט
הראשון: עשה סוכה לשם חג של שבעת הימים. שמעת מינה דאין
עושין סוכה בחולו של מועד דאיה לנצבה ושמעינן מינה דאין יוצאין
מסוכה לסוכה דאם כן לאו סוכה
לנצבה היא: פשיטא. דאם סוכה
שנצבה היא: מהו דתימא האי אחריני
היא ואינה לנצבה קמ"ל. הואיל וישב
זה צ"ט וזו להשלים היא סוכה שנצבה
קרינא ביה שמשלומין לראשונה היא:
לכס משלכם. להוציא את הגזול ואת
השאל: כל האזרח ישוב בנסכ
כסיו. דמשמע סוכה אחת לכל
ישראל שישבו בה זה אחר זה ואי
אפשר שיהא לכולן דלא מטי שזה
פרוטא לכל חד אלא ע"י שאלה:
גיטתים. בחולו של מועד: וקטן
שנפגול. נמנו לו צ"י שערות צמוע
ואתא האי לו לרבינו שפועה סוכה
בחולו של מועד מה שאין כן צמחוי
קודם לכן כדאמר ר' אליעזר לעיל:
ורבנן קיון דאמרי עושין סוכה בחולו
של מועד. ואפי' מי שמחוי קודם
לכן ולא עשה לו לא יצטרך ר' יוחנן
לרבינו דכ"ה הו': ברגל. י"ט ראשון
והלך אלו מערב י"ט: אינך משוכני
הרגל. הואיל ולא עמדת צדיקך אצל
אשך: משנה אני את העללין.

אע"פ שלא נצביל הרגל מתעכבים
שהרי כל ימות השנה אינן יוצאין
מחמת עללות אע"פ משכנן אני:
מדוע אם הולנס וגו'. צעלה של
שוממית אמר לה כשאמרה לו אלכה
וארואה עד איש האלהים ואשוכה:
הא דאזיל ואפי' ציומיה. ומשמת
שמנת החג עם אשתו מייב להקביל
פני רבו כגון עיר שנתון התחום
או על ידי עירוב: ששנה בסוכה
של יוחנן כו'. לקמיה פריך הא אמר
ר' אליעזר משנה אני את העללין:
מהו שאפרש עליה סדין. ללל שלא
תשחפך השמש מי אסור משום מוסף
על אהל ערבי צצבת או לא: אין לך כל
שבת כו'. השילו לדבר אחר כדאמר
לקמן (דף כח). שלא אמר דבר אחד
שלא שמו מפי רבו: שלא העמיד שופט.
מושיע את ישראל. אותן שהיו משמת
יהושע ועד שמואל שמשח שאלו למלך
יהושע מאפרים אהוד מצנימן גדעון
ממנשה הרי מצני רחל משתון מדן
בדק מקדש מנפתלי הרי מצני צלחה
אצבן זה בועז מיהודה עלי מלוי מולע
מישכר אלון הזבולני מזבולן אלו
מפורשים אצל עתניאל ויפתח ושמוגר
ויאיר ועבדון לא ידעתי שמות צבתיים
ומראובן ושמעון גד ואשר לא מלאכי
מפורש: הגיע חמה. מתפשטת
ומתקרבת אללס: מליס על פי
נביאים. שאל דוד ע"פ שמואל:
ויא. שלא מ רצה להמיר את הדבר:
לא מפני שהפליגו בדברים. מה
השילו לדבר אחר לא הפליגו הימנו
ולדחותו שלא ללמדו מורה נחמון
אלא שלא אמר דבר כו': אין יוצאין

מסוכה לסוכה. (לכלול צו ולישן צו או היום צו ומחר
צו: ואין עושין סוכה בחולו של מועד. מי שלא יצב בסוכה י"ט
הראשון: עשה סוכה לשם חג של שבעת הימים. שמעת מינה דאין
עושין סוכה בחולו של מועד דאיה לנצבה ושמעינן מינה דאין יוצאין
מסוכה לסוכה דאם כן לאו סוכה
לנצבה היא: פשיטא. דאם סוכה
שנצבה היא: מהו דתימא האי אחריני
היא ואינה לנצבה קמ"ל. הואיל וישב
זה צ"ט וזו להשלים היא סוכה שנצבה
קרינא ביה שמשלומין לראשונה היא:
לכס משלכם. להוציא את הגזול ואת
השאל: כל האזרח ישוב בנסכ
כסיו. דמשמע סוכה אחת לכל
ישראל שישבו בה זה אחר זה ואי
אפשר שיהא לכולן דלא מטי שזה
פרוטא לכל חד אלא ע"י שאלה:
גיטתים. בחולו של מועד: וקטן
שנפגול. נמנו לו צ"י שערות צמוע
ואתא האי לו לרבינו שפועה סוכה
בחולו של מועד מה שאין כן צמחוי
קודם לכן כדאמר ר' אליעזר לעיל:
ורבנן קיון דאמרי עושין סוכה בחולו
של מועד. ואפי' מי שמחוי קודם
לכן ולא עשה לו לא יצטרך ר' יוחנן
לרבינו דכ"ה הו': ברגל. י"ט ראשון
והלך אלו מערב י"ט: אינך משוכני
הרגל. הואיל ולא עמדת צדיקך אצל
אשך: משנה אני את העללין.

אע"פ שלא נצביל הרגל מתעכבים
שהרי כל ימות השנה אינן יוצאין
מחמת עללות אע"פ משכנן אני:
מדוע אם הולנס וגו'. צעלה של
שוממית אמר לה כשאמרה לו אלכה
וארואה עד איש האלהים ואשוכה:
הא דאזיל ואפי' ציומיה. ומשמת
שמנת החג עם אשתו מייב להקביל
פני רבו כגון עיר שנתון התחום
או על ידי עירוב: ששנה בסוכה
של יוחנן כו'. לקמיה פריך הא אמר
ר' אליעזר משנה אני את העללין:
מהו שאפרש עליה סדין. ללל שלא
תשחפך השמש מי אסור משום מוסף
על אהל ערבי צצבת או לא: אין לך כל
שבת כו'. השילו לדבר אחר כדאמר
לקמן (דף כח). שלא אמר דבר אחד
שלא שמו מפי רבו: שלא העמיד שופט.
מושיע את ישראל. אותן שהיו משמת
יהושע ועד שמואל שמשח שאלו למלך
יהושע מאפרים אהוד מצנימן גדעון
ממנשה הרי מצני רחל משתון מדן
בדק מקדש מנפתלי הרי מצני צלחה
אצבן זה בועז מיהודה עלי מלוי מולע
מישכר אלון הזבולני מזבולן אלו
מפורשים אצל עתניאל ויפתח ושמוגר
ויאיר ועבדון לא ידעתי שמות צבתיים
ומראובן ושמעון גד ואשר לא מלאכי
מפורש: הגיע חמה. מתפשטת
ומתקרבת אללס: מליס על פי
נביאים. שאל דוד ע"פ שמואל:
ויא. שלא מ רצה להמיר את הדבר:
לא מפני שהפליגו בדברים. מה
השילו לדבר אחר לא הפליגו הימנו
ולדחותו שלא ללמדו מורה נחמון
אלא שלא אמר דבר כו': אין יוצאין

עין משפט
נר מצוה

סב א מ״י פ״ו מהל' סוכה הל' א תוש״ע
א״ח ס״י תרמ סעיף ב:
סג ב מ״י שם הל' ה סמג
 עשין מז תוש״ע א״ח
 ס״י תרלט סעיף א:
סד ג מ״י שם הל' ט
 תוש״ע שם סעיף ד:

השוה הכתוב אשה לאיש
לכל עונשין שבהוהו.
ומשני אבי סוכה הלכתא,
ואמרינן ס"ד אש
תבנו, ודרשינן תבנו בנין
כתב, מה דריה אש
ואשתו אף סוכה איש
ואשתו חייבין, קמ"ל אשה
ואשתו, רבא אמר ס"ד אש
נילה ט"ו ט"ו מחג
המצות, מה ט"ו אש דחג
המצות נשים חייבות אף
ט"ו דחג הסוכות נשים
חייבות, קמ"ל דלא. וקרא
דמכיל בסוכה האוהה,
לרבות הגרים. ומדסוכה
הלכתא יום הכפורים
הנשנים חייבות בעינו

פ"ק דערכין (ד' ד:) לאמר
שהעריכה מנין וצפ' ד'
ואמו לאיצטריך לן איש
ש תרי זימני לאין מיעוט

(6) השהו הכתוב אשר
שב־תורה אמר אבי
ואיצטרך ס"ד אמינא
דירה איש ואשתו א
קמ"ל רבא אמר איצ
חמשה עשר חמשה
להלן נשים חייבות אף
השתא דאמרת סוכר
לרבות את הגרים ס
אמר רחמנא ולא א
הכפורים מדרב יהוד
נצרכא אלא לתוספ
ומיעט רחמנא לת
ומאזהרה לא נתחיי
אמר מר כל לרבות
נשים ועבדים וקטנים
כאן "בקטן שהגיע ל
הגיע לחינוך" קטן ע
הוא מדרבנן וקרא א
קטן שאינו צריך לא
קטן שאינו צריך לאמ
שנפנה ואין אמו מקנח
כל שגנור משנתו ואי
גדולים נמי קרו אלא
קורא אמה אמה: מ
מעשה לסתור חסורי
מחמיר ומעשה נמי ו
הזקן ופחת את המע
בשביל הקטן: מת
אדם עושה סוכתו ס
גשמים מאימתי מו
המקפה משלו מש
לעבד שבא למזוג
קיתון על פניו: גמ'
אדם עושה סוכתו קב
לו כלים נאים מעל
מעלן הסוכה אוכל
מה"מ דת"ר יתשבו
כל שבעת הימים עו
וביתו עראי כיצד ה
לסוכה מצעות נאות
ומטייל בסוכה ומשנ
רבא מקרא ומתנא
ממטלתא ל"ק: ה

יכול לאחוז בידו של אבי
 יכול לעלות היינו הגיע
 משום דקרא סתמא כתיב
 (דהר' לב. וסא) וזה
 לענין בזה ההלכה הוא
 משום דקרא סתמא כתיב
 בתא אין כולן שוים אלא
 ר' ריבך לאזני ובני חגיגה
 דף (מב.) גבי לולב בידיע
 גבי תורה בידיע לדבר:
 ופרש טעמא אחרינא גבי
 לא פליג אהא בריתא
 לבאר טעם המשיניות
 ממטללתא לפי שארץ
 נמי יש עיון (א) כגון

מסורת הש"ס

(י) יצמות פד: תמורה ב:
 ז"ק טו. פסחים מג. קדושין
 א: (גד: מנח: ב) נחגיגה
 ח: עירובין פג:
 (ז) שמעון בן לקיש,
 רש"י (ו) רש"י ז"ל,
 נע"י גרש"י שבת קנד:
 ח"ה חסיד, (ח) גלילי ב:
 ש"ס ערך ג: (ט) ווע'ע
 ז"ק טו. ד"ה הסוד
 בקדמ: ד"ה שור:
 ווע'ע חוס' סנהדרין
 ד"ה בני נחמדות סא:
 ח"ה אין ל"ז (ז) יוש בבל
 עיון פירש"י

1. בסֶפֶת תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת
יָמִים כָּל הָאָזְרָח
בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבוּ בִּסְפֹת:
וּיקרא כג מב

(ח) רש"י ד"ה ומשכן
בסוכה וכו' לעמוד עליו
דהיינו:

תוס' ד"ה השווה וכו'
בבלשון זכר הוא דאמר'
השווה. עיין תוס' יומא דף
מג ע"א ד"ה ונתן:

לכל עונשין שבתורה.
ואי זכרה, אצל ע"ה
איו עונש, הלך מות
ששה שזון גרמה שין
שפורות, אצל אל תעשה שין
גרמה שין אל איו זון
(גרמה שין חיות (בית
מלך שזון חיות
על כל ל"ה שבתורה שדי
שזון מלוק (פסחים 99)
שזון קורא אמת אמת.
נלה איו עד דלתא
לקמי איו איו איו
משל (שוריו 39). משל
לדבור. כל טעם דקום
משל גלון איו נתתם
סוסה. לפי שרון שזון
שזון גרם (שבת
דקדק). בעין חורור. כח
שזון כל דל טעם גלון,
אוקורו מור
דימור ולדור כלן שזון
שזון שזון שזון שזון
ומעלות (ש"ד 10)

אמר אביי לעולם סוכה. לפטור' הלכתא היא דאלו קרא חיובא קמריזי דאזרח גברי הוא דמשמע וה' לרבות את הנשים הוה לן למדרשיה כדדרשינן ציוס הכפורים אלא שהלכה למשה מסיני פוטרמן ודקמי האזרח הולית' את הנשים אסמכתא בעלמא הוא ועיבר מרז' רדיו' אתא דלנהלן.

ואיש לכל עונשין
ועולם סוכה הלכתא
תשובו כעין תדורו מה
סוכה איש ואשתו
דין ס"ד אמינא יליף
שר מחג המצות מה
אנ נשים חייבות קמ"ל
הלכתא קרא למה לי
האזרח בישראל
ת הגרים קמ"ל יום
אמר רב נפקא לא
עיניו סד"א הואיל
ספסת עיניו מעונש
נשים כלל קמ"ל:
את הקטנים והתנן
טורין מן הסוכה ל"ק
ינוך כאן בקטן שלא
הגיע לחינוך מדרבנן
מכתא למה הוא:
מו כו' ה"יכבי דמי
אמרי דבי ר' ינאי כלי
רבי (שמעון) אומר
קורא אמא א"א
אימא) כל שנעור ואינו
שה וילדה כלתו כו':
וסר' והכי קתני ושמאי
לדה כלתו של שמאי
בה וסיכך על המטה
כל שבעת הימים
בע וביתו עראי ירדו
לפנות משתסרה
למה הדבר דומה
בוס לרבו ושפך לו
ר' יכל שבעת הימים
וביתו עראי כיצד היו
סוכה מצעות נאות"
שותה ומטייל בסוכה
עין תדורו מכאן אמרו
זה אדם סוכתו קבע
לו כלים נאים מעלן
לן לסוכה אוכל ושות'
בסוכה אינו והאמר
במשללתא ותניו בר
במגרס הא בעיוני
כי

מקפה: **משל לעבר כו'.** כלומר גשמים היורדים בזה סימן קללה
הם משל לעבר כו': **ושפך לו קיסוף.** של מים על פניו ובגמרא
[וכפ]. מפרש מי שפך למי: **בב' ושפך בכוה.** סוכר למדוד וממחבו
על צוריו לעמוד (6) **היינו שמעתא דאמוראי** וסבירא של טעמי משנה
וצרייתא מה טעם זה חייב זה פטור זה אסור חוה מותר: **מקרי**
ומחני. לקרות שכתב ולשנות משניות הערוכות וסגורות צפה:
במעטלא. בכוה: **ותנוי.** הש"ס דהוא סבירא לערות ולשנן וכן
שמעתא דאמוראי שאנין באות אלא מכלל דקדוקי שכן למדין ממור
דברי משנה דמדמו מלתא למלתא: **בר ממעטלא.** אם ירצה
להטעיר הוא ומטעיר פטור מן הסוכה והאזיר יפה לו להרחיב
דעתו. קא סלקא דעתיה תנוי היינו משנן: **אזל למיגרם כו'.**
כלומר תרי גוויי שיוון הוו למיגרם גמרא הברורה לו כבר והיינו
שמעתא צריך סוכה והיינו משנן: **לעיוני.** בר ממעטלא:
י
יצר פלוני אסור ומותר אבל לעיוני בטעמים
מנא

(א) אולי דע"ל למגרס דלא בעי קביעות א"ל סוכה ולעיוני בסברא וכו' ועי' בר"ן להביא פירוש זה בשם י"מ.

הישן תחת המטה פרק שני סוכה כט.

אי אפשי בשימושך.
כלומר כשהגשמים יורדים
לסוכה הכל יוצאין וגורא
שאין הקב"ה חפץ
שנשתמש לפניו (תענית ב.).
הדרך עלך הישן

[illegible]

כִּיָּה מִתְּמֵה מֵאִי שֶׁנָּה זֶה מִזֶּה הֵא וְכֵלֵה כִּדִּי הִדִּי תִכְיִי כִדִּי חֶדֶר חֶדֶר
 בְּכִדְמִי וְקִמְמִי זִיּוּם רֶאשׁוֹן עֲלִיָּה קִימְיִי אֶלֶל הִדֶּר בְּכִדְמִי כְּמִי אֶכְתֵּ
 בְּכִדְרִיקָן (דָּה ל:) הִלְרַעְנֶה מִינֵן שְׁלֹשֶׁה מִשְׁעָרָן זֶה בִּרְתֵּה וְדִבְעִילֵן
 דְּרַשְׁיֵן נָמִי מִדְּכִמְזִי וְלִקְחָתָם לָשׁוֹן רִבִּים שִׁמְחָה לְקִימָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד
 (מִמְחֹת דָּה סֵפֶר) סְפִירָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִדְּכִמְזִי וְסִפְרָתָם וְחֵם כִּן בְּשֵׁם
 הִדְיִינִי עֹמֶמֶה מֵשׁוֹם דְּרִיִּים רֶאשׁוֹן לִדְרִיכָא גְּבֻזִילֵן וְשִׁאֲרֵי יוֹמֵי דְרַבְּנֵי
 הִלְקִימָה כְּגוֹן ד' מִינֵן וְקִימָה לְכָל אֶחָד תִּקּוֹן בְּשֵׁלֶר יוֹמֵי כְּעִין ד'
 וּבְגֻזֹּל פְּלוּמָה דְּשִׁמְעֵתָן דְּרִבִּי יוֹחָנָן סִבֵּר דִּתְקוֹן מֵשׁוֹם מִלּוּהֵה הִבְחָה

עין משפט נר מצוה

א ממי פ"ב מהלכות
גזילה הלכה י' סמג
ענין עב טו"ע ח"מ ס'
ש"ס סעיף ה'

רבינו חננאל

וקרקע אינה נגזלת. וקרקע אינה נגזלת.
ואוקימנא בהושענא
דאונבריי גופייהו, אבל
בהושענא דבעלי בתים,
אפי' היא גזולה אפי'
(נגזלה) [נגזלה] אונבריי
גופייהו כשיירה כו',
ואסיקנא לולב אין צריך
אגד. ואפי' מאן דסבר
דצריך אגד, [כיוון] דאי
שרי ליה חזון לכמות
שהיה, אינו שני, דקיימא
לן שינוי החזון לברייתו
אינו שני. ושינוי השם
אינו שני

ל:

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

וקרקע אינה נגזלת. כלומר אינה קנויה לגזול בשום יאוש דלעולם
היא בחזקת בעלים דמקראי נפקא לן בהגזול בתרא
[צ"ק דף ק"ז: (טס)] כדפירש בקונטרס והדין עמו ^(א) דאי יאוש מועיל
בזקקת מאי נפקא ליה מינה במאד דליה נגזלת אי קודם יאוש אפילו הימנה
נגזלת לא קני ואי לאחר יאוש הרי
קונה ביאוש וכן מוכיח בשמעתין ^(א)
גבי פלוגמא דר' אליעזר ורבנן דפליגי
בסוכה גזולה דמכשרי רבנן משום
דקרקע אינה נגזלת והוא ליה סוכה
שאלה ואדם יואל ידי חובתו בסוכתו
של חבירו והשתא אי לפני יאוש הא
אפילו מטלטלין אין נגזלין אלא ודאי
לאחר יאוש ומיהו אין משם ראייה
דאם הימנה סוכה נגזלת מטלטלין כגון
שהואיל ממוכנתו שבראש העגלה
ובראש הספינה לא היה יואל זה בין
קודם יאוש בין לאחר יאוש משום
דממעטו בפרק ^(א) (קמא) (דף ט.)

וקרקע אינה נגזלת הלכך לגזולה אינהו כי
היכי דליהו יאוש בעלים בדייהו דידהו
ושינוי הרשות בדייהו סוף סוף כי גזוז אוונבריי
ליהו יאוש בעלים בדייהו ושינוי הרשות
בידן לא צריכא בהושענא דאונבריי גופייהו
וליקנייה בשינוי מעשה קא סבר ^(א) לולב אין
צריך אגד ואם תמצוי לומר ^(א) לולב צריך
אגד שינוי החזון לברייתו הוא ^(א) ושינוי החזון
לברייתו לא שמייה שינוי וליקנייה בשינוי
השם דמועיקרא הוה ליה אסא והשתא
הושענא

וקרקע אינה נגזלת. כלומר אינה קנויה לגזול בשום יאוש דלעולם
בחזקת בעלים היא דמקראי נפקא לן בהגזול בתרא (צ"ק ק"ז:)
בניקין אצל משנתלם הפרי הוי גזל והמולש הוא גזול הלכך לגזולה
הן מן המחזיר וימנה לנס שיהיו הן הגזולין ואחם לוקיין אוחתה
מהם והבעלים נתיאשו כבר מכל
הפירות והוי יאוש אצלם ואחר כך
הוא משתנה מרשותו לרשותם.
וקסבר יאוש גרידא לא קני אצל
יאוש ושינוי רשות קני ואי נמי קני
מזוה הבאה בעצירה הוי אסא אסא
תחתיה מן המחזיר תהיו אסא
גזולים: **בידייהו דידהו. אונבריי:**
בידן. דידן הלוקיין אותן מהן
ולידן לאו מזוה הבאה בעצירה
היא: דאונבריי גופייהו. כלומר
שהם קונין לזורכס לזאת זו:
ליקנייה בשינוי מעשה. שאגד
שלת המינין יחד דשינוי מעשה
מחיר אגדן והרי הן ככרסאונה:
הושענא

נמי קני: החזון לצרייתו. נמי לא
האגד כשאלה דמטלטלין הגזולין לאו ברשות בעלים קיימי אצל
קרקע בחזקת בעלים עומדת ויש לדקדק מהא דמצינן בחזקת הבתים (צ"ב דף ק"ג:)
לו פרה מוכר לו טלית מעיד לו עליה ומוקי לה בראשון שגול שדה משמעון ומכרה ללוי ואחא יודיה וקמענרע דלא לימיל שמעון לנאסאודי
ללוי דניחא ליה דהדרא אצל פרה וטלית לא הדרי דהוי יאוש ושינוי רשות משמע דהדיא דבזקקת לא מהני יאוש וכי מיחא משום דקא סבר
יאוש כדי לא קני ושינוי רשות לא שייך בזקקת הא טעמא דיאוש לא קני משום דבאסורא אחא לידיה דמפרש במרובה (צ"ק דף טו.)
והא גבי קרקע נמי כבר נתיאש קודם שהחזיק בה הלוקח כמו גבי פרה וטלית וצירושלמי כללית סוף פרק שביעי משמע דיש יאוש לקרקע
דפריך ויש קרקע נגזלת א"ר לוי אעפ"כ יש יאוש לקרקע ומיהו יש ליישב דלעולם אין יאוש ולאסור דרבנן משום כללית איירי דתנן התם
(פ"ו מ"ו) האנס שזרע את הכרם ויאל מלפניו קולרו ואפילו במועד עד כמה יהא נותן לפועלים עד שליש יתר מכאן קולרו דכדרכו והולך
אפילו לאחר המועד מאימתי נקרא אנס משיקע ואמרינן עלה בגמרא דירושלמי אבא בר יעקב בשם ר' יוחנן כיי מנתי' מותר לקולרו
אפילו במועד עד כמה יהא נותן לפועלים עד שליש רב הונא ורב ששת חד אמר עד שליש לשכר וחד אמר עד שליש לדמים מאימתי נקרא
אנס משיקע א"ר אחא נשתקעו הבעלים ולא נתיאשו אסורין דבר מורה נתיאשו הבעלים ולא נשתקעו אסורין מדברי סופרים ויש קרקע
נגזלת א"ר לוי אעפ"כ יש יאוש לקרקע עד כאן ירושלמי והכי פירשו מותר לקולרו אפילו במועד דמלכא אסורה חזן מדבר האבד שוכר
פועלים אפילו דרך פקדון וקולרו וצריעת האנס לא נאסר הכרם דאין אדם אסור דבר שאינו שלו ונותן לפועלים עד שליש לשכר היינו
שמרנה להם בשכירות שליש יותר ממנה שהיה ראו ליתן להם כדאמר רב הונא בפ"ק דצ"ק (דף ט.) וס' במזוה עד שליש ומאן דאמר
לדמים היינו שנותן להם שליש שייס של כל הפירות אצל יתר מכאן לא יוסף וקולרו דכדרכו ולא יסור אפילו לאחר המועד ^(א) מאימתי
נקרא שם אנס על הכרם ליחשד כשלו שיאסר צריעתו משיקע שם בעלים ממנו ונקרא על שם האנס ואע"פ שלא נתיאשו הבעלים דלא
אמרו ווי ליה לחסרון כיס דאנן סברי דמיאשי ואפילו אמרי דלא מיאשי נעשה כלומר על ספינתו שטבעה בים ומיתקרא דלוריייתא צריעת
האנס אצל נתיאשו ולא נשתקעו לא מיתקרא מדלוריייתא דקרקע אינה נגזלת אצל מדרבנן אסור ופריך ויש קרקע נגזלת כלומר לאסור
אפילו מדרבנן ומשי דיש יאוש לאסור מדרבנן משום כללית אצל מדלוריייתא אין יאוש מדלא אסור מדלוריייתא ומיהו היכא דנשתקע שם
בעלים אפילו מדלוריייתא יש יאוש מדהוי אסורו דבר מורה ועוד יש לפרש בענין אחר שנשתקעו הבעלים ולא נתיאשו אסורו דבר מורה
לא מחמת וריעת האנס קאמר אלא שהלך לו האנס ונאסר הכרם לפני הבעלים ולא עקרו ממנו הכללים והוסף מאחיה אסורו דבר מורה
מחמת הבעלים שמקיימים כללים דדידהו הוי כיון דלא נתיאשו אצל נתיאשו ולא נשתקעו מדרבנן ואיכא פירכי טובא לנשון זה וראשון עיקר
וצמכת ערלה פ"ק תניא בירושלמי בשם ר' שמעון בן אלעזר נוטע לרבים חייב צנוטע בתוך שלו ברשות הרבים פטור ^(א) בגזל קרקע
ויש קרקע נגזלת א"ר אילעי אע"פ שאין קרקע נגזלת יש יאוש לקרקע וכו' וכלא מלאת תמורה וכלא מדרבנן אסור ופריך ויש קרקע נגזלת כלומר נטעט חייב
ותו מאי קא פריך אצרייתא ויש קרקע נגזלת דמשמע משום דנגזלת ויש יאוש פטור מן הערלה אדרבה מכה זה יש לי לחייב צנוטע
לתוך שלו ועוד מדמי נוטע ברשות הרבים לגזל קרקע ונטעה והיינו בלא יאוש דומיא דרשות הרבים דאין שייך בו יאוש ואס' ^(א) [מתקנה]
היא דיש יאוש צריך לאוקמה כשנשתקעו שם הבעלים: **ב' גזוז אוונבריי נמי ניהו יאוש בעלים בדייהו דידהו. וא"ת** הוה יאוש שלא מדעת
הוא דלא ידע ביה גזול בלוקח וקיימא לן ברש"י אלו מציאות (צ"מ דף כג:) דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש וי"ל דלא מיקרי יאוש שלא מדעת אלא
היכא דלא לידר קודם שידעו הבעלים שנאבד מהם אצל הכל דיעי זה ונתיאשו מקודם אלא דאין יאוש לקרקע:

שינוי החזון לברייתו לא שמייה שינוי. ואע"ג דקני מדרבנן כלמיתא ברש"י הגזול קמא (צ"ק דף כג:) בגזול עלים משופין כגון נסרים
ועשאן כלים כיון דמדלוריייתא לא קני לא נפיק הכא ומיהו מההיא סבתא (לקמן דף לא.) משמע גבי סוכה דנפיק אע"ג דלא
קני אלא מטעם מריש אלא יש לתרץ התם משום תקנת השבים והכא בגזולת לולב בעלמא לא שייך תקנת השבים דניקל להמיר אגודו ומה
שנקץ מן המחזיר לא חשיב שינוי מעשה כיון דלא נשתנה שמו בזה דמעיקרא אסא והשתא אסא כדאשכחן ברש"י הגזול קמא (צ"ק דף כג.)
האי דגזול דיקלל מחבירה וקטליה אע"ג דשדיא לארעא ידיה לא קני מאי טעמא דמעיקרא דיקלל מיקרי והשתא נמי דיקלל מיקרי
ואע"ג דפסק לחיותא גרע מכחאש דלא הדר או מזהמה והוקיעה דחשיב שינוי אע"ג דלא נשתנה שמו ומשלים כשעת הגזלה וכן ע"ס

וליקנייה בשינוי השם. תימה הא אמרינן דשינוי מעשה החזון לצרייתו לא שמייה שינוי והוא הדין בשינוי השם כדאמרינן במרובה
(צ"ק דף ק"ז: ט.) גבי מריש דשינוי החזון לצרייתו בשינוי השם לא שמייה שינוי וי"ל דפריך הכא אליבא דרב יוסף דמסיק התם
שינויא אחריתא ועוד וי"ל בשינוי השם דליכא שינוי מעשה בהדיה לא קני בחזון לצרייתו כמו מריש דכמו שהוא בנאז בצירה לא חשיב שינוי
מעשה אצל הכא דלאגדו הרי חשיב שינוי מעשה בהדי שינוי השם וקני אע"ג דהדר למלתיה וא"ת ועוצבא דהתם (דף טו.) כיון דלית זה
קילע ואין זה אלא מחשבה א"כ שינוי השם דדיה חזון לצרייתו הוי ואמאי קני וי"ל דהתם איכא יאוש בהדי שינוי השם דהייכא לליכא יאוש
אין מחשבה מטמאתו דקדקתי לפי שלא נתיאשו הבעלים ועדיף שינוי השם החזון דקני עם יאוש כדאשכחן גבי עוצבא משינוי מעשה החזון
לצרייתו דאפילו עם יאוש לא קני דמסיקנא הכא והשתא ניחא הא דקאמרינן התם שינוי השם כשינוי מעשה דמי דהיכי דמי להדיא והלא
שינוי מעשה לחודיה בלא יאוש קני דמנוכח כמנה דוכתי במרובה (טס דף טו.) ובהגזול קמא (טס דף כג:) ואילו שינוי השם לא קני אלא בהדי
יאוש דמנוכח הויא דעוצבא אלא היינו טעמא משום דעוצבא חזון לצרייתו אצל היכא דלא הדר קני לחודיה דלהדיא דגנב עלה ונעשה חיל
עגל ונעשה שור פריך התם לעיל (דף טו.) וליקנייהו בשינוי השם ולא יתייב ארבעה וחמשה ומשני שור בן יומו קרוי שור איל בן יומו קרוי
חיל משמע שור אלא הכי קני בשינוי השם לחודיה והשתא יש כמה דיעים דכדי דשינוי מעשה שאינו חזון וכן שינוי השם חזון קרוי
מדלוריייתא אע"ג דלא נתיאש ושינוי מעשה החזון קונה בלא יאוש מדרבנן דמשמע ברש"י הגזול קמא (טס דף כג:) וטעמא משום תקנת
השבים ושינוי השם דהדר למלתיה בלא יאוש לא קני כלל חזון מלענין מריש משום תקנת השבים וכל בנין קרקע ויכאל צו דמנוכח שמעתא
דהיא סבתא (דף לא.) דלוחא אלמא לא נתיאש ואמר רב נחמן אין לה אלא דמי עלים וא"ת הא דפריך הכא לקנייהו בשינוי השם
תקשי ליה אמתני' דלולב הגזול (לעיל דף טו:) וי"ל דמתני' איכא לאוקמה בשגולו אגודה דלית ביה לא שינוי השם ולא שינוי מעשה:
א

מסורת הש"ס

(א) [לקמן לא. ב"ק נה.],
(ב) [לעיל יא. לקמן ג. סנה' פסח.], (ג) [סנהדרין טס]
לעיל יא. לקמן לא. ג. לו.,
(ד) [נע' מוס' ב"מ סא. ד"ה אלא לאו דגזל וכו'],
(ה) [לקמן לא. א. וי"ל]
הימן דף כו. א. ט. כ"א.

הנהגות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וקרקע
אינה וכו' וקולר דכדרכו
ולא יסור אפילו לאחר
המועד. וי"ב פירוש קולר
דכדרכו לאט לאט ולא
יסור פועלים אפילו נמשך
הקולרה עד לאחר המועד
וגם לאחר המועד לא
יסור אלא אם כן ביקש
ומא' פועלים שכר הידוע
שיקלרו כדרכם שאז ודאי
אם לא יסור פועלים
חיישין משום משהה כללים
בכרם הא לא הכי לא
חיישין משום משהה כללים
וק"ל: (ב) בא"ד ברה"י
פטור בגזל קרקע וכו'
מכה זה יש לי לחייב
בנוטע לתוך:

מובא רש"י

לולב צריך אגד. לאגד
שלת המינין כאלה (ועי' א.)

לֹא.

(א) לעיל כו: (ב) [לעיל ל: (ג) [לעיל כט: (ד) [לקמן לב: (ה) [לקמן לו: (ו) שם, (ז) [לעיל ל: (ח) [תוספ' פ"ב, (ט) רש"א,

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה אצל וכו'
בראש הספינה דהיא
ענמה: (ב) בא"ד נחלירו
של שמעון שלא מדעתו:

[illegible]

יאגדנו מלמעלה. אס
 נפרדו עליו יאגדס שיזו
 עולין עס אגדרס כשאז
 לולבין (דעיל בס:). אפילו
 כסיב. אולר׳ים שגל
 סביב הדקל ועכר סביבו
 סלולבי גפנים (דקמן 17).
 בעיקרא דריקלא. לחמון
 ממש גגרים וקולפן עד
 שראוין לאגז, וטעמא דר
 יהודה לאו משום דהר
 הוא, דהא חוקימנא דלא
 צעי דהר, אלא משום דצעי
 מיני (דקמן 17).

דמים אלל כמו שהיא צנויה דלצן דמיס
משום תקנת השצים שהרי לא טרח
לצנוות ולא הוציא עליו יציאות תורה
גזולה היא כך כן בקונטרס ועל חנם
דחק דמדרכיב לך דממעטין גזולה
צפרק הישן (ועל דף כו:) וגזל עמים
וסקיב צבן שטיי החוזר לצייטו הוא
ומדאורייתא לא קני ומשום תקנת
מירש היינו מדרכבין וקרא מיתוסח
מדאורייתא ואפילו י"א [מדרכבין] צלל
עגלה וספינה איכא לאוקומיה קרא
כגון בראובן צגנה סוכה צחצרו של
שמעון ו' מדעמו וצא שמעון ותקף
את ראובן והוציאו מסוכתו דלצן עליה
חורת שאולה "מיו דלא קיימא צרשותו
של ראובן ודלא חייב לתקוע צדקות
הבעלים עומדת ולכך איין קרקע
נגזלת: דף"י" בר"א מוקשינן ד"ר
דאיתרוג. פ' בקונטרס לא הוקשו
ללמוד זה מזה ולא ניתן לידרוש
מעממו מכל י"ג מדות ומתורה
נדרשת את אלל קל וחומר ומתורה
גדולה פ' דאפילו סמוכין דהיינו שני
מקראות הסמוכין זה לזה ניתן
לדרש מן התורה כדאמרינן דברים יבמות
דף ד. סמוכין מן התורה מנין
שנאמר סמוכין לעד לעולם עשויים
צבאמ וישר "ל של כן היקישא דהיינו
שני דברים המוקשים צפסוק אחד
ואפילו לר' יהודה דלא דריש סמוכין
אלל היכא דמוכח ומופנה כדאמרינן
התם מ"מ צדיקישא מודה אלל כל
המדות ארס דן עממנו חוץ מגזרה
שזה דלצן דן אלל אס כן למדה מרבו
והכא צצברה פליגי דיש דברים שאין
להקישם לאותו דבר ושמה קסבר
לא שייך לשון הדר אלל צצירות:
אין אונדיין את ה"רס א"רס במינו.
מוזיה היכי צעי למימר משום
דצעי הדר והא פסל צצמתינן
ד' לו:) צגימוניות של וצב שהיו
עושין משום נוי ושמה היו מני
למימר וליטעמין:
לא מצא איתרש י"א יב"א דארמון
ויא פירושו. ד' לתקדק מכאל
דאס לא מוצא כשר מצרך צפסול
מדנקט פריש או רמון ויש לדחות
אצל יס לתקדק דשיר כמו לולב
פסול לרצנן צשעת הדחק:
הואיל

(א) נראה ד"ל להקירה ולהחזירה מפילו לאחר ו'.

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

עין משפט
נר מצוה

יד א מיי פ"ח מהלכות
לולב הלכה א סמוג
עשין מד טור ש"ע א"ח
ס' תרמט סעיף ג:
בזו ב מיי שם הלכה ג
וסמוג שם טוש"ע
א"ח סימן תרמט סעיף ז:
בזו ג מיי שם טוש"ע שם
סעיף ט:

רבינו חננאל

בשאר מניו לבלב, אבל
אצל באחרון אפי' ר' יודנה
מירא ודעין דהר, ור' שמשון
והרשע פטרל. אמר מר
ורבעת טעין שולוב.
כשם שאין פתחין עליו.
פ' אש, משהו עליו.
כשן אש, משהו דרמא
הכלל ואמר (בכמים)
לולב בין אנדו כין (6) כש,
שאינו אנדו (6) כש,
הכלל לא צריך אנדו,
אלי יתירא דמוסרין על
אלי הארבעת לחוריה
אלי אלו מפיסלי ביה,
קמי לפסלי, לא מפיסלי
עליהן אלו פתחין פנה.
לא מצא אתרונא לא
ביא מרש ולא רמון
לא דבר אחי.
דאחרון אפי' ר' יודנה
לא דאחרון אפי' ר' שמשון
והרשע (ובן). איצטרך
מהו דרמא לא מצא
אליהן ליתירא דבר אחי,
יכיר לא לישמחא תורת

קאי והאי לחודיה קאי והאי נמי
אמרינן בהדיא צ"ל אלו הן הממון
(פסחדרין דף פב:) גבי כל המוסף
גורע דף קכ"ב לן לולב אין זכרין
אגד האי לחודיה קאי והאי לחודיה
קאי וי"ל דהכא מיידי בשנותן אותו
חוץ לאגד לר' יהודה ואת"ל כ"כ לא
יחשב תוספת האי מינה אחרינא
דקמיתיי כמו לרבנן דלעיל דאין זכרין
אגד וי"ל דלא דמי דכשאיגדו שלא
במינו אין לו ליחשב כמסוף משום
דאין זה כדרך גדילתו ומיניו שזולב
בעינן בעין גדילתו כדלקמן (דף מה:)
אבל לרבי יהודה דעבי אגד יש לו
ליחשב כמוסף באגדותיו דכל אגוד' שלא
בדרך גילתו והכא אפילו לרבי יהודה
קאמר (ג) דמייני מינא אחרינא ונקט
ליה כדרך גדילתו דאפילו חוץ לאגד
חשיב כמוסף וכ"ש לרבנן והא דקאמר
בפסחדרין (דף פב:) למ"ד אין זכרין
אגד האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי
היינו לענין דאין לו כל המוסף גורע
דלעיל דמיניו אי לא אלא דעובר
על כל מוסף והשתא ניחא דת"ק
דרי' יהודה דקמי' ד' מיניו שזולב
אין מוסף עליה ומסתמא היינו
רבנן דר פלוגתייהו דלא בעו אגד
ואפ"ה איכא כל מוסף והיינו כגון
דנקט ליה דר' גדילתו:

הירוק כברתי. משמע שמראהו כצבע שקורין (ו) וירד"ל בע"ז והוא דברכות משמע קלם שדומה לאירנד"א בע"ז דתנן התם פ"ק (דף ט:) משיכיר בין תכלת לכרתי משמע דמעט משונין זה מזה

ובמנחות פ' התכלת (דף מג:) אמרינן
שהוא צבע ויר"ד כעין עשבים דלהה"ה
טריפות (חולין דף מז:) משמע דירוק דה
דשברה היכי דמי ככרמי וכן משמע ב
אומר ככנף טווס י"ב וכרחקו של דקל וי
ואמרינן התם מניין לדם נדה שהוא אפר
למראה אדמומית אלא צבע י"א ה"ה בלשון
פ' מנחם שזהו אפר הבא מן החיילי
דירק את חניכיו ריש לקיש אמר שהו
הממון ויתעסקו בלילה נפשות ר' לוי
ונתצ"שו במה שהחקקו לחזור ואמרינן

הואיל ואמר ר' יהודה לולב צריך אגר אי מייתי מינא אחרינא
האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי. סימנא כ"ש לרבנן
דמשמע לעיל דלר' יהודה משום דלרבי אגד אי אגיד ליה ממין אחר
הוה ליה חמשת המנינן אבל לרבנן דלין רבי אגד לא דהאי לחודיה

בבני כרכין שהיו מורישין את לולביהן לבני
בניהן אמרו ^א(להם) משם ראי' אין שעת
הדחק ראי' קתני מיהת רבי יהודה אומר
אף יבשין כשרין מאי לאו אאתרוג לא אלוכל
אמר מר כשם שאין פוחתין מהן כך אין
מוסיפין עליהן פשיטא מהו דתימא הואיל
ואמר רבי יהודה ^בלולב צריך אגד ואי מייתי
מינא אחרינא הא ללחודיה קאי והאי לחודיה
קאי קמ"ל אמר מר לא מצא אתרוג לא ביא
לא רמון ולא פריש ולא דבר אחר פשיטא
מהו דתימא ליתני כי הוי שלא תשכח תורת
אתרוג קמ"ל זימנין דנפק חורבא מיניה
דאיתי למסרך ת"ש אתרוג הישן פסול ורבי
יהודה מכשיר תיובתא דרבא תיובתא ולא
בעי הדר והא אנן תנן ^גהירוק ככרתי רבי
מאיר מכשיר ורבי יהודה פוסל לאו משום
דבעי הדר לא משום דלא גמר פירא תא
שמע ^דשיעור אתרוג קמן רבי מאיר אומר
כאגוז ר' יהודה אומר כביצה לאו משום דבעי
הדר לא משום דלא גמר פירא ת"ש ^הובגדול
כדי שיאחז שנים בידו ארת דרבי ר' יהודה
רבי יוסי אומר אפילו אחד בשתי ידיו מאי

צבני כרכין. שאין דרין על מקום תרדסין ואין דקלים מאיז שס' א'
מיימי מינא אחינא. ולא אגיד ליה בזהיה: **כיון דלמך רבא** אפרוג
בשמאל וולוז בימין. משום דהכא תלת מנות אתרוגו חד מנא
חימינן דמחלפין ליה שנותין לו אתרוגו בימין וולוז בשמאל וצריך
לשפן מיד לך ולחלח אתרוגו וולוז
בחתם מידי עד שיחליף ואי הוה
גדול יותר מדאי שמה יפול מידי
ויפסיל שיערע צו נקב: **שנים ביזו**
אחס בקסין. י"ז אתרוגים ביזו אחת
שזמנסין הא' צחלנז כשיהפך
הדר **באינו משנה לשנה.** מהפכא
שמעינן דאתרוג אמר קרא שאין פרי
אחר עושה כן: **ולוז של ע"ו.**
ששימשו בו לע"ז לכדז לפניה קרקע
אי נמי שבזדמה צולוז להעביר
לפניה אז ורקע צו: **לא יעול.**
דמיאס לגבוה: **ואס נעל כה.**
ואע"ג דאיסורי הגהה הוא דמנות
לאז ליהנות ניתנו כלומר אין קיום
מנות הנחת הבוק אלז עבזדמ עבד
לרצו: **באשרה דמשה.** אותם שהיו
בשעת כיוצא אי"ז שגזרינן הכתוב
שפרע כדמבי' (דברים יב) ואשריהם
תשרפון בזה וולוז צריך שיעור והאי
כמאן דמיכתם שיעוריה כיון דלשפרה
קאי: **נספך.** נסדקין ראשי העלין: **כפוף.**
ראשו כפוף כאגמון דומות לאיש גבן
וזוקן שראשיהן שחין וכפופין למטה:
קיוז

וַיִּהְיֶה הָדָר לֹא כִיּוֹן ^(א) וְדָאמַר ^(ב) רַבָּה לִזְלֹב בִּימִין וְאִתְרוּג
 לִיָּה וְאִתִּי לִאֲפֻכִּינְהוּ וְאִתִּי לִאֲפִסְסוּלִי וְאִלֵּא לִרְבִּי
 הֵהוּא ^(ג) הָדָר בְּאִילָנוֹ מִשְׁנָה לִשְׁנָה: שֶׁל אִשְׁרָה וְשֶׁל
 יִזְרָה פִסּוּל וְהָאִמֵּר רַבָּא ^(ד) לִזְלֹב שֶׁל עִזִּי לֹא יִשּׁוּל
 יִשְׁרָה דְּמִשְׁה עֲסָקִין ^(ה) דְּכִתּוּתִי מִכִּתְּתִי שִׁיעוּרִיה דִּיקָא
 הִנְדַּחַת שְׁמַע מִינָה: נִקְטָם רָאשׁוֹ: אָמַר רַב הוֹנָא
 אֲבָל נִסְדָּק כֶּשֶׁר וְנִסְדָּק כֶּשֶׁר וְהִתְנִיא לִזְלֹב כְּפֹף
 קוּוּץ

יָשַׁע וְחָוָה כְּעֵין זָכַב שְׁקוּיָן ^(א) אֵירֵנְד־אָ בְּלַע"ז אֶבֶל יִירוּשָׁלַיִם מִשְׁמַח
הַ תְּחִלַּת דּוֹמָה לֵים וַיֵּם דּוֹמָה לַעֲשִׂים וְעֲשִׂים לַרְקִיעַ וּבִפְרָק אֱלוֹ
זָכַב ^(ב) יֵאֵלִיָּה בְּלַע"ז לְדַמְרִיָן כְּגוֹן בִּיעֲמָא טְרַפָּה וּפְרִיָךְ אֱלֹא יִרוּקָה
הַ דִּמְיָא יִרוֹק שְׂבִירָיוּקִים ר' אֲלַעֲזָר אֹמֵר כְּשֶׁעוֹר וּבְחוּרְמֶל קוֹמְמוֹס
גַּבִּי ה' דַּיִם טַמְאִים בִּלְשׁוֹנָה דִּתְנִי הַיִּירוֹק עֲקִיבָא בִּן מֵהֲלָלָא מִטְמָא
אֱלֵא"ה נֹטָה לְמַרְאֵה אֲדַמּוּמִיָּת וּבְכָל הַלְבָשִׁים שׂוֹכְרֵיָא אֵין חָזֵן נֹטָה
אֵל יִרוֹק בְּרַדְכֵינִי (תְּלָהִס סָה) אֲבִירוּמִיָּה בִּירְקָא חֲרוֹץ וּבִצְפֹר הַמְחַרְתָּ
וְהַפְּלֹגְמָא לְמַחְרָאֵי הֵיאָ לְדַמְרִיָּת בְּצִלְאֲשֵׁת רִבָּה ^(ג) פ' (מִיָּא) אֲחֻרָא
מֵה דַלֵּת אֲמַרְתָּ וְאֲבִירוּמִיָּה בִּירְקָא חֲרוֹץ פ"י שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְהוֹטִיָן אַחֵר
כְּמֵה דַלֵּת אֲמַרְתָּ מִי הָאִישׁ הֵיאָ וְכך הֵלְבֵז כְּלוֹמֵר מַעֲשִׂיּוֹת שְׂבִידִן
אֵת חֵיכִיו רַב וְשִׁמּוּאֵל חֵד אֲמַר שְׁהוּרִיקָן בְּחֹרֶה בְּפִרְשֵׁת שׁוּטְרִים

י' אתרוגים אפילו בתלוש לאחר ששהו בכלי זמן מרובה דלדאי גמר י'גי' זה ר"ע ורצנן לקמן בפירקין (ד' ה') דהא אפילו גדול כאגוז וניי משום דבעי הדר והאי דהכא אפילו לא בעי הדר פסיל ליה משום שלבן דההוא שיעורא אחרון גבי ענבים דבגמא יישולם נמי קטנים יגידל וכו' וכן הרבה והכא דאמר סופי ליגידל ויתר דלפיו ר"ע דספיל חות ומכאן לא משבי גמר פרי א"ל שפין סופי ליגידל ויתר דרס ש מהם שלעולם בוסר עוד יתכן דלפיו רצנן דמכשירי התם פסלי בירושלמי תני אתרוג הבוסר ר"ע אומר פרי ותכמים אומרים אינו לקמן בפירקין (ד' ה') ויש שם דרשות אחרות: (י' ש"ל) **אשרה** ושא' מות לאו ליהנות וינתנו ומכסין צפער עיר הנקטת ופריך אשה הוה מלי לאקשימי ממתניתין דקמי' על אשה פסול אלמ ימחא ליה יא': **באשרה** דמשה דבתותי מיבתת שיעוריה. וכן ברייתא אשופר דקמי' התם תקע לא ילא וצפ' ראוהו צ"ד (ר"ה ד' סה. וסס) א: וסס) אומר רבא בסקדל של ע"ו חליפתה כשרה ולא אתמיינן דמכתת י"ו דישראל שאניה בטילה עולמית ושא' ע"ו דנכרי נמי מדאגבהא מלא מגבה לה והדר מבטל לה וי"ל כגון שהגביה על מנת שלא לקנות דהא

757

מסורת הש"ס

[illegible]

הגהות הב"ח

(א) גמ' כיון דאמר רבא אתרוג בשמאל ולולב בימין וימנין: (ב) תוס' ד"ה הואיל וכו' לר' יהודה קאמר דאי מייתי מינא:

מוסף רש"י

משם ראייה. נממיה
(לעיל כח.). ככרתי.
כרישים פור"י (לקמן ט:).
ובגדול. שלא יהא גדול
יותר מדי (שם).

בינו חננאל (המשד)

היה משפחתי לימדיה
נשל סדורה לפנים וצד
למספול, לזכרונות
לילות שצור נטילת
שבתות חרות. וזה
רבה במוריותי הרה,
ורוש היה ר' יהודה רש,
היה בחילוני נטילת
ונאמר וזה תורנו. וירושלמי
דכתיב אל, וזה
המחית פגול, וזה כשם
ר' יהודה רש, שש,
שבת כרכים חן מורשיס
[קולחבין] לביתו. וזה
אל, לו למידן פן הדחק.
פן, חן, פן, חן, חן,
קטום [קטום] חן חצונית,
אל, חן וזה חן וזה חן
הדר. של אשירי. חן חן
באשרה ומה, ולשרפה
אק. חן אל, חן חן
אל, חן חן חן חן חן
אל חן חן חן חן חן חן
אל חן חן חן חן חן חן
חן חן חן חן חן חן חן

(א) גי' רבינו הלזו הובא גם
בתוס' סנהדרין פה ע"כ ד"ה
אי בשם רבינו ע"ש.
(ב) ביירושלמי אימא סתמא מהו
בינו ליבם ומפרש רבינו דקאי
על האיבעיא דרבש גלימו מהו
וכן פ' הפ"מ שם ודלא
סה"ע.